

§ 1 Riktlinjer för bostadspolitiken m. m. (forts.)

Fortsattes överläggningen angående civilutskottets betänkanden nr 36 och 37 samt skatteutskottets betänkande nr 56.

Herr HÖRBERG (fp):

Herr talman! Låt mig få börja med att uttrycka min glädje över att motionen 1909 delvis har tillstyrkts av civilutskottet. Utskottet föreslår att kammaren skall ge Kungl. Maj:t till känna vad utskottet sagt om initialstöd till ombyggnad av bostadslägenheter, ett stöd som vi motionärer yrkat skulle utgå även under 1975. Vi har blivit bönhörda till hälften genom att utskottet föreslår att sådant stöd skall utgå under första halvåret 1975. Det kan inte råda något tvivel om att denna förlängning av det s. k. initialstödet blir av betydelse för ombyggnaden av många av våra omoderna bostadslägenheter. Jag ber således att få yrka bifall till utskottets hemställan under punkten 37.

I motionen 1910 av herr Jonsson i Alingsås och mig finns tre yrkanden.

Det första yrkandet gäller krav om statliga eller kommunala lånegarantier till kontantinsatser för de medborgare som önskar förvärva eget hem eller andel i bostadsrättsförening. Utskottet avstyrker detta yrkande på principiella grunder men anger inte närmare vilka. Representanter för folkpartiet och moderata samlingspartiet har emellertid reserverat sig till förmån för yrkandet. Det måste anses angeläget att möjlighet öppnas för fler medborgare än för närvarande att förvärva eget hem eller andel i bostadsrättsförening. För många är det i dag svårt att få lån till kontantinsatsen på den öppna lånemarknaden. Om man lyckas få lån kan det för låntagarna bli svårt att klara sådana lån som på grund av dålig säkerhet är ofördelaktiga i vad gäller ränta och amorteringstid. Det finns stark anledning att önska någon form av statlig eller kommunal garanti så att även medborgare i vanliga inkomstlägen har möjlighet att förvärva eget hem eller andel i bostadsrättsförening. Reserverna förordar med hänsyn till dessa önskemål att Kungl. Maj:t på lämpligt sätt skall utreda dessa frågor och komma med förslag till nästa års riksdag. Jag ber därför att få yrka bifall till reservationen 21 i civilutskottets betänkande nr 36.

Det andra yrkandet i motionen 1910 avser statsbidrag till koloniträdgårdslotter. Nog behöver det göras mycket åt boendemiljön i våra nya storstadsområden med flerfamiljshus. På sina håll har dessa nya områden fått en steril och trist utformning, och säkerligen skulle tillgång till koloniträdgårdslotter kunna utgöra en stimulans för dem som bor i sådana

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

områden. Det vore inte så orimligt att tänka sig att statsbidrag utgick till kommuner som på sådant sätt förbättrade boendemiljön. Att pröva vägen med koloniträdgårdslotter i detta sammanhang kunde vara en av många lösningar som behövs. Utskottet säger emellertid nej och vi motionärer får väl överväga att återkomma 1975.

För det tredje finns i motionen 1910 förslag till annorlunda regler för vad som menas med sammanboende. Departementschefen diskuterar detta i propositionen och föreslår viss utvidgning av begreppet sammanboende i jämförelse med vad som i dag gäller. Propositionens förslag, som tillstyrks av ett enigt utskott, ger emellertid det egendomliga resultatet att två makar eller två personer, man och kvinna, som säger sig ha gemensamt hushåll får förmånligare situation när det gäller bostadstilläggen än t. ex. två systrar som sammanbor. Nog hade det varit rimligt att även de senare fått komma i samma förmånssituation när det gäller bostadstillägg som makarna. Utskottet avstyrker den av oss föreslagna definitionen av sammanboendebegreppet främst med hänvisning till att boendeutredningen kommer att ta upp denna fråga. Det blir väl ingen annan utväg för oss motionärer än att tills vidare acceptera avstyrkandet.

I skatteutskottets betänkande 1974:56 berörs bl. a. fastighetsbeskattningen, som kan beräknas bli höjd till följd av 1975 års fastighetstaxering. I folkpartiets partimotion nr 1907 redovisas i tabellform följderna av ändring av dels skattegränser, dels schablonavdrag. Skatteförhållandena ter sig onekligen oroande med oförändrade skattegränser och schablonavdrag. I all synnerhet kan skattehöjningarna bli besvärande för de egnehemsägare som har måttliga inkomster och som kanske dessutom under försäkelser i en följd av år avbetalat stora delar av sina lån.

Folkpartimotionen 1907 har medverkat till den positiva skrivning i betänkandet som majoriteten enat sig om. Majoriteten utgår ifrån att chefen för finansdepartementet uppmärksammar frågan och lägger fram erforderliga förslag. Folkpartiet, centern och socialdemokraterna har enats om detta ställningstagande och menar att fastighetstaxeringens resultat måste avvaktas innan man kan ta ställning till hur justering av skattegränser och schablonavdrag bör göras.

Folkpartiet kommer att bevaka denna fråga och därvid framför allt koncentrera sig på fastigheter av "normalstandard", fastigheter som ofta ägs av vanliga medborgare, vilka verkligen inte bör drabbas av skattehöjning på grund av en förmögenhetsökning som egentligen bara finns på papperet.

Jag ber att få yrka bifall till skatteutskottets hemställan i betänkande nr 56.

Herr JADESTIG (s):

Herr talman! Jag vill tillföra debatten några korta erinringar och understrykanden.

Först och främst: De bostadspolitiska reformerna är inte avslutade med

dagens beslut. Vi förväntar oss utredningsförslag om bl. a. boendekomratin, bostadstilläggen och – sist men kanske inte minst – bostadsbyggandets kapitalförsörjning. Vi väntar oss också en redovisning av hanteringen av hyresförlustlånen och hoppas att kommunerna och de drabbade bostadsföretagen kommer att få en fast grund att stå på.

Jag kommer från ett län och från en kommun som har drabbats rätt kraftigt av överskott på familjebostäder. Jag noterar med tacksamhet att vi både har fått hyresförlustlån och t. o. m. har medgivits eftergifter av lånen, men, herr talman, trots detta utgör hyresförlusterna i en kommun av min hemkommuns storlek en verkligt tung belastning på den kommunala ekonomin. Om en någorlunda tillfredsställande sanering skall kunna komma till stånd, behövs en skattehöjning på minst 1 krona. Det är den bittra verkligheten. Och det värsta av allt: därmed är lägenheterna inte uthyrda.

Jag är emellertid medveten om att det här inte enbart är en bostadspolitisk fråga utan också – och det är måhända det viktigaste – i hög grad en näringspolitisk.

Tillåt mig också säga att om man ser på det totala antalet flerfamiljsbostäder som står till förfogande i hela landet, finner man att andelen outhyrda lägenheter ligger under 2 procent. I och för sig är det en acceptabel lägenhetsreserv – felet är bara att den är koncentrerad till ett fåtal kommuner och inte fördelad över hela landet.

Men, som sagt, vi avvaktar den förväntade redovisningen av hanteringen av hyresförlustlånen, som statsrådet f. ö. redan har utlovat.

Kommunerna har i övrigt, som jag ser det, blivit väl tillgodosedda i propositionen. Särskilt förtjänar det att understrykas vad som har skett och sker på saneringssidan. Den totala bilden med markvillkoret, förköpslagen och de av utskottet tillstyrkta lånereglerna innebär väsentliga förbättringar. Till bilden hör också de ökade möjligheterna att låna för upprustning av kulturhistoriskt intressanta byggnader.

Kommunerna har även fått den av utskottet tidigare begärda möjligheten att gå ut ifrån sin fysiska översiktsplanering på ett helt annat sätt än förut. Det är över huvud taget viktigt att kommunerna förankrar sitt bostadsbyggande redan i den översiktliga fysiska planeringen. Som ordförande i en byggnadsnämnd måste jag säga att såvitt jag förstår är detta den bästa garantin för att både miljö och ekonomi skall komma in i bilden på ett så tidigt stadium som möjligt.

Det här leder i sin tur in på förhoppningen att arbetet på en ny markanvändnings- och byggnadslagstiftning skall fortsätta och inte upplösas i småförslag till revisioner. Förr eller senare måste vi ta itu med grundproblemen om hur byggnadsrätten skall bli ett instrument i samhällets hand.

Vi får inte heller glömma ett fortsatt arbete på hyreslagstiftningens område. Förr eller senare måste vi också få en genomgripande reform på det området, så att det blir så lätthanterliga och så lättförståeliga regler som möjligt.

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

När det gäller de konkreta frågor som vi här behandlar och den debatt som nu är i det närmaste avslutad är det – trots den enighet som ändå präglat utskottsarbetet och den nästan tio timmar långa debatten – intressant att se hur centern och folkpartiet inte riktigt kan släppa sina rötter i det förgångna. Jag tänker närmast på reservationen om bidrag till privata ägare av flerfamiljshus som inte tagit ut paritetslån. Detta är ju en omfördelning åt helt motsatt håll – alldeles utan bostadspolitiskt syfte. Men man skall väl ändå tacksamt notera att begäran i reservationen har blivit så blygsam att man nästan kan kalla den klädsam.

Herr talman! Jag ansluter mig till yrkandena om bifall till vad civilutskottet har hemställt.

Herr LINDKVIST (s):

Herr talman! I sitt inlägg tidigare i debatten tog herr Danell upp frågor som knöt an till hans motion 903 – en motion som i långa stycken berör interna organisationsfrågor inom HSB-rörelsen. Ett enhälligt utskott ansåg att dessa organisationsproblem rimligen borde benas upp utan riksdagens medverkan.

I motionens första att-sats begärde herr Danell en utredning i syfte att minska ekonomiska förluster i samband med byte av likvärdiga bostadsrättslägenheter. Till detta krav har ett enhälligt utskott sagt nej, och någon reservation föreligger heller inte.

När herr Danell nu tog upp frågan från delvis nya utgångspunkter kan hans inlägg inte lämnas obesvarat, eftersom det innebär en sammanfattande kritik mot HSB-rörelsen, där för övrigt herr Danell har förtroendeuppdrag. Herr Danells kritik bygger på enstaka utdrag ur intervjuer och artiklar och är därför missvisande.

Den stora frågan är om och hur HSB försöker bemästra de problem som bl. a. består i att en del medlemmar inte kan bli av med sina bostadsrättslägenheter vid den tidpunkt då detta är aktuellt. Herr Danell ställde frågan: Hur kan man ha kvar begreppet social bostadspolitik när man inte vill hjälpa dessa människor som råkat så pass illa ut?

Det skulle, herr talman, se egendomligt ut om en sådan betygsättning av den i hög grad bostadssociala HSB-rörelsen skulle få stå oemotsagd i protokollet. Därför vill jag i kammarens protokoll ha infört upplysningar av värde för en mera rättvis bedömning av de åtgärder som rörelsen har vidtagit.

Ett försäkringssystem för de åsyftade grupperna har införts men frångåtts därför att anslutningen inte blivit tillräcklig. En omfattande bytesverksamhet pågår genom den speciella organisation som byggts upp. Ständiga annonser i dagspress och kontakter på arbetsplatserna är andra inslag i bostadskooperationens ansvar för sina medlemmar. En stor försäljningsorganisation har byggts upp. Årligen byter 20 000–25 000 medlemmar bostäder via rörelsens egen försäljnings- och bytesorganisation, vilket är en tiondel av hela bostadsbeståndet i HSB:s kollektiva förvaltning. Men ändå kan en del medlemmar råka i svårigheter, som natur-

ligtvis är besvärande. Men rörelsen ställer upp med hela sin kapacitet för att medverka till en lösning. Sakligt sett är det ju medlemmarna som har överlåtelse-rätten och ansvaret för sin bostad, inte rörelsen som sådan.

För närvarande pågår en prövning av nya åtgärder för att få fram lösningar på detta besvärliga problem. Jag vill gärna nämna den saken. Det har väl aldrig tidigare hänt att HSB:s sociala ambitioner eller vilja att ställa upp för sina medlemmar har satts i fråga på det sätt som kan bli resultatet av herr Danells inlägg i denna debatt.

Herr DANELL (m):

Herr talman! Motionen 903, som tar upp bostadsrättsinnehavarnas problem runt en del av våra större tätorter, skrev jag i januari. Jag har inte i utskottet funnit anledning att följa upp den motionen med någon reservation, beroende på att jag ansett det lämpligt att ändra något på de argument som fanns i motionen.

Till statsrådet, till Oskar Lindkvist, till mig själv och till andra har det förekommit en rad uppvaktningar av människor från olika bostadsrättsföreningar i våra tätorter, och det är bl. a. detta som gjort att jag har funnit skäl att agera i denna fråga. Vi är således några ledamöter som har skrivit ett särskilt yttrande i vilket vi har understrukt de svårigheter som finns, och jag tycker att det finns skäl även för riksdagen och för statsrådet att följa de frågorna närmare.

Jag har inte avgivit någon sammanfattande kritik mot hela HSB-rörelsen. Jag är själv aktiv inom HSB på lokalplanet och har ingen anledning att ifrågasätta HSB som organisation eller rörelsens idéer. Tidigare har jag ju här i kammaren i dag också talat varmt för bostadsrätten som tanke. Men jag har kunnat konstatera att de problem som nu har funnits i tre år har man inte inom Kooperationen kunnat finna någon lösning på. Därför tycker jag att utskottet utan tillräcklig grund tror litet väl mycket på lösningar från Kooperationens håll.

Man har tidigare haft ett försäkringssystem som skulle tillvarata dessa människors intressen, alltså de som i dag riskerar att förlora 10 000–30 000 kronor vid försäljning eller inte ens kan bli av med sina insatslägenheter. Många har nu när de erbjudits nytt arbete eller att få köpa ett småhus som de länge har sparat till tvingats stanna kvar i sin insatslägenhet.

Jag tycker att det just i begreppet social bostadspolitik borde finnas utrymme att göra någonting från Kungl. Maj:ts sida för att hjälpa de människorna – inte garantera dem full betalning för vad de har förlorat men kanske att i trängda lägen hjälpa dem med en del av grundinsatsen. Det är därför som jag tycker det är så förvånande att man från bostadsdepartementets sida inte har visat någon sådan vilja. Jag kan exempelvis nämna att de rekommenderade priser som HSB angav för kanske tre år sedan för bostadsrätter i dag ligger dubbelt så högt som marknadsvärdet för samma lägenheter i många av bostadsområdena kring våra tätorter. Även om man från visst håll säger att det bara är 2 å 3 procent av

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

alla insatslägenhetsinnehavare som har sådana bekymmer tycker jag ändå att det finns skäl att hjälpa dem.

Överläggningen var härmed slutad.

Civilutskottets betänkande nr 36

Punkten 1 (bostadsbyggandets inriktning och omfattning)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Adolfsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Adolfsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 1 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Adolfsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Adolfsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	–	297
Nej	–	24
Avstår	–	7

Punkten 2 (uttalande om betydelsen av en aktiv regionalpolitik m. m.)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av fru Olsson i Hölö m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Olsson i Hölö begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 2 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av fru Olsson i Hölö m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Olsson i Hölö begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	–	240
Nej	–	88

Punkterna 3-5

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

Punkten 6 (övertöring av flerfamiljshus till kommunal och kooperativ ägo)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 3 av herr Claeson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 6 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 3 av herr Claeson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Claeson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 311

Nej - 17

Punkterna 7 och 8

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 9 (varudeklaration av bostäder m. m.)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 4 av fru Olsson i Hölö m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Ullsten begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 9 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 4 av fru Olsson i Hölö m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Ullsten begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 210

Nej - 119

Punkterna 10 och 11

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

Punkten 12 (omfattningen av framtida anslag för bidrag till förbättring av boendemiljön)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 5 av fru Olsson i Hölö m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Olsson i Hölö begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarén bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 12 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammarén bifallit reservationen nr 5 av fru Olsson i Hölö m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammaréns ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Olsson i Hölö begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 193
Nej - 134

Punkterna 13 och 14

Kammarén biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 15 (kommunal förköpsrätt)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 6 av herrar Adolfsson och Danell, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Adolfsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarén bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 15 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammarén bifallit reservationen nr 6 av herrar Adolfsson och Danell.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammaréns ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Adolfsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 282
Nej - 45
Avstår - 1

Punkterna 16 och 17

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 18 (ett uttalande om att endast samhällsägd mark fick stadsplanläggas)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 7 av herr Claeson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 18 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 7 av herr Claeson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Claeson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 312

Nej – 17

Punkten 19 (införandet av ett markvillkor som förutsättning för statligt bostadslån)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 8 av herrar Wennerfors och Adolfsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Adolfsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 19 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 8 av herrar Wennerfors och Adolfsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Adolfsson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 281

Nej – 46

Avstår – 1

Punkten 20 (uttalande om byggnadsrätten)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 9 av herrar Wennerfors och Adolfsson, och förklarades

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

Riktlinjer för bostadspolitiken m. m.

den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Adolfsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarén bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 20 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammarén bifallit reservationen nr 9 av herrar Wennerfors och Adolfsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammaréns ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Adolfsson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 280
Nej - 47

Punkten 21 (utformningen av ett markvillkor)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 10 b av herr Claeson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarén bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 21 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammarén bifallit reservationen nr 10 b av herr Claeson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammaréns ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Claeson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 311
Nej - 17
Avstår - 1

Punkten 22

Utskottets hemställan bifölls

Punkten 23 (förutsättningarna och villkoren för markförvärvslån)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 11 av herr Claeson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 23 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 11 av herr Claeson.

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

Riktlinjer för bostadspolitiken m. m.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Claeson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 312
Nej - 17

Punkterna 24-26

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 27 (tomträttens användning vid kommunal markfördelning)

Propositioner gavs på bifall till 1:o utskottets hemställan, 2:o reservationen nr 12 a av fru Olsson i Hölö m. fl. samt 3:o reservationen nr 12 b av herrar Wennerfors och Adolfsson, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då herr Adolfsson begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan herr Adolfsson begärt votering även beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 27 anta reservationen nr 12 a av fru Olsson i Hölö m. fl. röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit reservationen nr 12 b av herrar Wennerfors och Adolfsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Adolfsson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 121
Nej - 50
Avstår - 157

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

Riktlinjer för bostadspolitiken m. m.

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 27 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 12 a av fru Olsson i Hölö m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades tvekan kunna råda angående resultatet, varför votering med omröstningsapparat verkställdes. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 164
Nej - 120
Avstår - 45

Punkten 28

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 29 (konkurrensregler som villkor för bostadslån)

Propositioner gavs på bifall till 1:o utskottets hemställan, 2:o reservationen nr 13 a av herrar Wennerfors och Adolfsson samt 3:o reservationen nr 13 b av herr Ullsten, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då herr Adolfsson begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan herr Ullsten begärt votering beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 29 antar reservationen nr 13 a av herrar Wennerfors och Adolfsson röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit reservationen nr 13 b av herr Ullsten.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Ullsten begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 47
Nej - 43
Avstår - 236

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammarén bifaller civilutskottets hemstállan i betándet nr 36 punkten 29 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammarén bifallit reservationen nr 13 a av herrar Wennerfors och Adolfsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammaréns ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Adolfsson begärde röst-räkning verkstálldes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 250
Nej - 46
Avstår - 32

Punkterna 30 och 31

Kammarén biföll vad utskottet i dessa punkter hemstállt.

Punkten 32 (översiktliga stállningstaganden i fråga om bostadsfinansiering och bostadsbeskattning)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemstállan, dels reservationen nr 14 av herrar Wennerfors och Adolfsson, och förklarades den förra propositionen vara med övertvägande ja besvarad. Sedan herr Wennerfors begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarén bifaller civilutskottets hemstállan i betándet nr 36 punkten 32 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammarén bifallit reservationen nr 14 av herrar Wennerfors och Adolfsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammaréns ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Wennerfors begärde röst-räkning verkstálldes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 281
Nej - 45
Avstår - 1

Punkten 33 (utredning om skuldökning i nu gállande lånesystem)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemstállan, dels reservationen nr 15 av herrar Wennerfors och Adolfsson, och förklarades den förra propositionen vara med övertvägande ja besvarad. Sedan herr Wennerfors begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

Riktlinjer för bostadspolitiken m. m.

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 33 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 15 av herrar Wennerfors och Adolfsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Wennerfors begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 282

Nej - 46

Punkten 34

Utskottets hemställan bifölles.

Punkten 35 (grunder för bostadslån vid nybyggnad)

Propositioner gavs på bifall till 1:o) utskottets hemställan, 2:o) reservationen nr 16 a av herrar Wennerfors och Adolfsson samt 3:o) reservationen nr 16 b av herr Claeson, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då herr Wennerfors begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan herr Claeson begärt votering beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 35 antar reservationen nr 16 a av herrar Wennerfors och Adolfsson röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit reservationen nr 16 b av herr Claeson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Claeson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 47

Nej - 17

Avstår - 262

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammarken bifaller civilutskottets hemställen i betänkandet nr 36 punkten 35 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammarken bifallit reservationen nr 16 a av herrar Wennerfors och Adolfsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarkens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Wennerfors begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 280
Nej - 45
Avstår - 1

Punkterna 36-40

Kammarken biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 41 (räntesubventioner för vissa privat finansierade bostadshus)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställen, dels reservationen nr 19 av fru Olsson i Hölö m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Wennerfors begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarken bifaller civilutskottets hemställen i betänkandet nr 36 punkten 41 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammarken bifallit reservationen nr 19 av fru Olsson i Hölö m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades tvekan kunna råda angående resultatet, varför votering med omröstningsapparat verkställdes. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 163
Nej - 164

Punkten 42 (bostadslånets storlek och säkerhetsläge)

Propositioner gavs på bifall till 1:o utskottets hemställen, 2:o reservationen nr 20 a av fru Olsson i Hölö m. fl. samt 3:o reservationen nr 20 b av herrar Wennerfors och Adolfsson, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då herr Ullsten begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan herr Wennerfors begärt votering även beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

Riktlinjer för bostadspolitiken m. m.

Den som vill att kammaran till kontraposition i huvudvoteringen angående civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 42 antar reservationen nr 20 a av fru Olsson i Hölö m. fl. röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaran till kontraposition i nämnda votering antagit reservationen nr 20 b av herrar Wennerfors och Adolfsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarans ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Wennerfors begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 119

Nej - 47

Avstår - 159

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaran bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 42 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaran bifallit reservationen nr 20 a av fru Olsson i Hölö m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades tvekan kunna råda angående resultatet, varför votering med omröstningsapparat verkställdes. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 164

Nej - 164

Då sålunda de avgivna rösterna var lika delade, nedlade herr talmannen i rösturnan en ja-sedel och en nej-sedel, varefter på herr talmannens anmodan herr Korpås (c) ur urnan upptog den ena av dessa båda sedlar, och befanns denna innehålla ja.

Kammaran hade alltså i enlighet med ja-propositionens innehåll bifallit utskottets hemställan.

Punkten 43 (kreditgaranti för kontantinsats i egen bostad m. m.)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 21 av herr Wennerfors m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Ullsten begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaran bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 43 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaran bifallit reservationen nr 21 av herr Wennerfors m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Ullsten begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 249
Nej - 78
Avstår - 1

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

Punkten 44 (intagande av ett ingångsvärde i låneunderlaget)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 22 av fru Olsson i Hölö m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Ullsten begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 44 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 22 av fru Olsson i Hölö m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades tvekan kunna råda angående resultatet, varför votering med omröstningsapparat verkställdes. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 164
Nej - 164

Då sålunda de avgivna rösterna var lika delade, nedlade herr talmannen i rösturnan en ja-sedel och en nej-sedel, varefter på herr talmannens anmodan herr Åkerlind (m) ur urnan upptog den ena av dessa båda sedlar, och befanns denna innehålla ja.

Kammaren hade alltså i enlighet med ja-propositionens innehåll bifallit utskottets hemställan.

Punkten 45 (uttalande om kreditinstitutens utlåning för äldre fastigheter)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 23 av herrar Wennerfors och Adolfsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Wennerfors begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 45 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 23 av herrar Wennerfors och Adolfsson.

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Wennerfors begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	–	281
Nej	–	46
Avstår	–	1

Punkten 46 (låneunderlag för småhus)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 24 av fru Olsson i Hölö m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Ullsten begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 46 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 24 av fru Olsson i Hölö m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades tvekan kunna råda angående resultatet, varför votering med omröstningsapparat verkställdes. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	–	164
Nej	–	164

Då sålunda de avgivna rösterna var lika delade, nedlade herr talmannen i rösturnan en ja-sedel och en nej-sedel, varefter på herr talmannens anmodan herr Sjönell (c) ur urnan upptog den ena av dessa båda sedlar, och befanns denna innehålla nej.

Kammaren hade alltså i enlighet med nej-propositionens innehåll bifallit reservationen nr 24 av fru Olsson i Hölö m. fl.

Punkten 47

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 48 (uppdrag för kapitalmarknadsutredningen)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 25 av herr Ullsten, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Ullsten begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 48 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 25 av herr Ullsten.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Ullsten begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 297
Nej - 31

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

Punkten 49 (kreditriskbedömning och kommuns ansvar för förlust på statslånet)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 26 av fru Olsson i Hölö m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Olsson i Hölö begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 49 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 26 av fru Olsson i Hölö m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Olsson i Hölö begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 194
Nej - 134

Punkten 50 (lån för bostäder i Klimpfjäll)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering, dels utskottets hemställan med godkännande av den i reservationen nr 27 av fru Olsson i Hölö m. fl. anförda motiveringen, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Wennerfors begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 50 med godkännande av utskottets motivering röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit utskottets hemställan med godkännande av den i reservationen nr 27 av fru Olsson i Hölö m. fl. anförda motiveringen.

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Wennerfors begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 197

Nej – 130

Punkten 51 (köpeskillingskontroll)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 28 av herrar Wennerfors och Adolfsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Wennerfors begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 51 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 28 av herrar Wennerfors och Adolfsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Wennerfors begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 282

Nej – 45

Avstår – 1

Punkten 52

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 53 (kreditförsörjningen till bostadsbyggandet)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 29 av herr Claeson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 53 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 29 av herr Claeson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Claeson begärde röst-

räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 307
Nej - 18

Punkten 54

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 55 (formerna för utövande av ett hyresgästinflytande)

Propositioner gavs på bifall till 1:o) utskottets hemställan, 2:o) reservationen nr 30 a av herrar Wennerfors och Danell samt 3:o) reservationen nr 30 b av herr Claeson, och förklarades den försnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då herr Danell begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan herr Claeson begärt votering beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 55 antar reservationen nr 30 a av herrar Wennerfors och Danell röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit reservationen nr 30 b av herr Claeson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Claeson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 51
Nej - 19
Avstår - 255

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 55 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 30 a av herrar Wennerfors och Danell.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Danell begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	–	276
Nej	–	46
Avstår	–	4

Punkten 56

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 57 (övergångsbestämmelserna till vissa lagförslag om vidgat hyresgästinflytande)

Propositioner gavs på bifall till 1:o) utskottets hemställan, 2:o) reservationen nr 32 a av herrar Wennerfors och Danell samt 3:o) reservationen nr 32 b av herr Claeson, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då herr Danell begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan herr Claeson begärt votering beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 57 anta reservationen nr 32 a av herrar Wennerfors och Danell röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit reservationen nr 32 b av herr Claeson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Claeson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	–	49
Nej	–	18
Avstår	–	258

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 57 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 32 a av herrar Wennerfors och Danell.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Danell begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 280
Nej – 46
Avstår – 1

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

Fröken Andersson (c) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkten 58

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 59 (hyresvärdens underhållsplikt)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 33 av herr Claeson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 59 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 33 av herr Claeson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Claeson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 398
Nej – 17

Punkten 60 (rätt för hyresgäst att återinflytta efter ombyggnad)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 34 av herr Claeson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Punkten 61 (höjningsmarginalerna vid jämförelseprövning av hyror)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 35 av herr Claeson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

Riktlinjer för bostadspolitiken m. m.

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 61 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 35 av herr Claeson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Claeson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 306
Nej - 17

Punkten 62 (hyreslagstiftningen i vad angick utdömande av vite)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 36 av herrar Wennerfors och Danell, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Punkten 63 (fullföljdsbestämmelser m. m. i hyreslagstiftningen)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 37 av herrar Wennerfors och Danell, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Punkten 64

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 65 (avveckling av hyresregleringen)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 38 av herr Claeson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 65 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 38 av herr Claeson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Claeson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 309
Nej - 17

Punkten 66 (uttalanden om bruksvärdesreglerna)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 39 av herrar Wennerfors och Danell, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Danell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 66 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 39 av herrar Wennerfors och Danell.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Danell begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 278
Nej – 45
Avstår – 1

Punkten 67

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 68 (hyresstopp)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 40 av herr Claeson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 68 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 40 av herr Claeson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Claeson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 310
Nej – 17

Punkten 69 (partsförhållandena på bostadsmarknaden)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 41 av herrar Wennerfors och Danell, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Danell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

Riktlinjer för bostadspolitiken m. m.

Den som vill att kammarén bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 69 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammarén bifallit reservationen nr 41 av herrar Wennerfors och Danell.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammaréns ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Danell begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 280
Nej - 45
Avstår - 1

Punkten 70 (fortsatt utredning om boendedemokratifrågorna)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 42 av herrar Wennerfors och Danell, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Danell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarén bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 70 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammarén bifallit reservationen nr 42 av herrar Wennerfors och Danell.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammaréns ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Danell begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 279
Nej - 47

Punkterna 71-74

Kammarén biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 75 (reduktionsfaktorn vid bostadstillägg)

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 43 av herrar Wennerfors och Danell, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Danell begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarén bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 75 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammarén bifallit reservationen nr 43 av herrar Wennerfors och Danell.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Danell begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 280
Nej - 45

Punkten 76

Utskottets hemställan bifölles.

Civilutskottets betänkande nr 37*Punkten 1*

M o m. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Ullsten, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Ullsten begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 37 punkten 1 mom. 1 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Ullsten.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Ullsten begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 293
Nej - 32

M o m. 2-4

Utskottets hemställan bifölles.

Punkten 2

Utskottets hemställan bifölles.

Punkten 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av herr Claeson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 37 punkten 3 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av herr Claeson.

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Riktlinjer för
bostadspolitiken
m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Claeson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 310
Nej - 17

Punkten 4

Utskottets hemställan bifölls.

Skatteutskottets betänkande nr 56

Punkterna A och B 4 - B 7

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av herrar Magnusson i Borås och Nilsson i Trobro, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Nilsson i Trobro begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 56 punkterna A och B 4 - B 7 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen av herrar Magnusson i Borås och Nilsson i Trobro.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Nilsson i Trobro begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 281
Nej - 46

Punkterna B 1 - B 3

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten B 8

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 1908 av herr Hermansson m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Olsson i Stockholm begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 56 punkten B 8 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 1908 i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Olsson i Stockholm begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 310
Nej – 17

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

§ 2 Lagförslag om bostadsdomstol, m. m.

Föredrogs lagutskottets betänkande nr 36 i anledning av propositionen 1974:151 med förslag till lag om bostadsdomstol, m. m. jämte motioner.

I propositionen 1974:151 hade Kungl. Maj:t (justitiedepartementet) föreslagit riksdagen att

dels anta i propositionen framlagda förslag till

1. lag om bostadsdomstol,
2. lag om ändring i jordabalken,
3. lag om ändring i lagen (1973:187) om ändring i jordabalken,
4. lag om ändring i lagen (1970:246) om tvångsförvaltning av bostadsfastighet,

5. lag om ändring i bostadssaneringslagen (1973:531),
6. lag om ändring i bostadsrättslagen (1971:479),
7. lag om ändring i lagen (1942:429) om hyresreglering m. m.,
8. lag om ändring i lagen (1973:189) med särskilda hyresbestämmelser för vissa orter,

9. lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder,

10. lag om ändring i lagen (1955:261) om avstängning av domare,
11. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429) och
12. lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister, dels godkänna

1. att bostadsdomstolen med de uppgifter som angetts i propositionen inrättades den 1 juli 1975,

2. de riktlinjer för bostadsdomstolens organisation och arbetsformer som förordats i propositionen,

3. att statens hyresråd skulle avvecklas fr. o. m. den 1 juli 1975, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t

1. att vidta de övergångsåtgärder som behövdes på grund av att statens hyresråd upphörde,

2. att föra över stat annan ordinarie domartjänst än tjänst för justitieråd eller regeringsråd och ordinarie tjänst för ordförande i hyresnämnd som förenades med tjänst som lagfaren ledamot i bostadsdomstolen.

Sedan utskottet påbörjat behandlingen av propositionen hade Kungl. Maj:t i propositionen 1974:174, vilken hänvisats till inrikesutskottet, lagt

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

fram förslag till ändring i bl. a. lagen (1974:354) om ändring i lagen (1955:261) om avstängning av domare. För att möjliggöra en samlad behandling av förekommande frågor om ändring i dels 1955 års lag, dels lagen (1974:354) om ändring i denna lag hade utskottet med yttrande (LU 1974:2 y) överflyttat det ovan vid punkten 10 angivna lagförslaget till inrikesutskottet, som behandlade detta i sitt betänkande InU 1974:33.

Beträffande propositionens huvudsakliga innehåll anfördes följande:

”I propositionen föreslås att en särskild domstol – bostadsdomstolen – skall inrättas den 1 juli 1975 för överprövning av hyresnämnds avgöranden. Enligt förslaget är bostadsdomstolen sista instans i tvister som förs dit från hyresnämnderna.

I domstolen föreslås ingå dels lagfarna ledamöter, dels ej lagfarna ledamöter som utses efter förslag av bl. a. hyresmarknadens partsorganisationer. I mål med inslag av tekniska frågor, t. ex. bostadssaneringsmål, skall en av juristdomarna kunna bytas ut mot teknisk ledamot.

Vidare läggs i propositionen fram förslag till vissa jämkningar i fråga om hyresnämndsförfarandet. De hänger närmast samman med inrättandet av den nya överinstansen.”

Enligt propositionens förslag skulle bostadsdomstolens kansli förläggas till Stockholm.

I detta sammanhang hade behandlats de med anledning av propositionen väckta motionerna

1974:1924 av herrar Boo (c) och Börjesson i Falköping (c) vari hemställdes

1. att riksdagen beslutade att 5 § förslaget till lag om bostadsdomstol skulle erhålla av motionärerna föreslagen lydelse, innebärande att teknisk ledamot inte skulle ingå i bostadsdomstolen,

2. att riksdagen beslutade att bostadsdomstolen förlades till Jönköping,

1974:1925 av herr Hermansson m. fl. (vpk) vari hemställdes att riksdagen beslutade att avslå propositionen 1974:151 om inrättande av bostadsdomstol,

1974:1926 av fru Jacobsson (m) vari hemställdes

1. att riksdagen beslutade att domstolen skulle vara domför med fem ledamöter, av vilka tre skulle vara juristdomare – eller i förekommande fall två skulle vara juristdomare och en tekniker – samt två skulle vara intresseledamöter,

2. att riksdagen beslutade att samma regler för bevisföring och dokumentation av bevisningen som gällde vid allmän underrätt skulle gälla vid hyresnämnd,

1974:1927 av fru Kristensson m. fl. (m) vari hemställdes

1. att riksdagen skulle avslå propositionen 1974:151 såvitt avsåg in-

rättande av bostadsdomstol,

2. att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle anhålla om förslag till 1975 års vårriksdag om att instansordningen vid fullföljd av avgöranden från hyresnämnd skulle utgöras av fastighetsdomstol och hovrätt samt

1974:1928 av herrar Nordin (c) och Fiskesjö (c) vari hemställts

1. att riksdagen beslutade avslå Kungl. Maj:ts förslag till lag om bostadsdomstol m. m. i propositionen 1974:151,

2. att riksdagen beslutade att hos Kungl. Maj:t begära skyndsam utredning och förslag till nya regler för överprövning av hyresnämnds beslut med hänsyn tagen till vad i motionen anförts om enhetlighet i rättstillämpning, bevisprövning, partssammansättning och antalet överprövningsinstanser.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen beträffande fråga om avslag på propositionen 1974:151 skulle avslå motionerna 1974:1925 och 1974:1928,

2. att riksdagen beträffande fråga om avslag på förslaget om bostadsdomstol skulle avslå motionen 1974:1927,

3. att riksdagen beträffande teknisk ledamot med avslag på motionen 1974:1924, yrkandet 1, skulle anta 5, 7 och 15 §§ förslaget till lag om bostadsdomstol,

4. att riksdagen beträffande domförhållsreglerna med avslag på motionen 1974:1926, yrkandet 1, skulle anta 12–14 §§ förslaget till lag om bostadsdomstol,

5. att riksdagen beträffande bevisupptagning i hyresnämnd med avslag på motionen 1974:1926, yrkandet 2, skulle anta 19 a § förslaget till lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder,

6. att riksdagen beträffande förslaget till lag om bostadsdomstol skulle anta detta i den mån det inte omfattades av hemställan ovan under 3 och 4,

7. att riksdagen beträffande förslaget till lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder skulle anta detta i den mån det ej omfattades av hemställan ovan under 5,

8. att riksdagen beträffande övriga lagförslag, vilka behandlades i detta betänkande, skulle anta dessa,

9. att riksdagen godkände att bostadsdomstolen med de uppgifter som angetts i propositionen inrättades den 1 juli 1975,

10. att riksdagen, beträffande lokaliseringsorten för bostadsdomstolen, med avslag på motionen 1974:1924, yrkandet 2, godkände att domstolens kansli förlades till Stockholm,

11. att riksdagen i övrigt godkände de riktlinjer för bostadsdomstolens organisation och arbetsformer som förordats i propositionen,

12. att riksdagen godkände att statens hyresråd avvecklades fr. o. m. den 1 juli 1975,

13. att riksdagen bemyndigade Kungl. Maj:t att vidta de övergångs-

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

åtgärder som behövdes på grund av att statens hyresråd upphörde,

14. att riksdagen bemyndigade Kungl. Maj:t att föra över stat annan ordinarie domartjänst än tjänst för justitieråd eller regeringsråd och ordinarie tjänst för ordförande i hyresnämnd som förenades med tjänst som lagfaren ledamot i bostadsdomstolen.

Reservationer hade avgivits

1. beträffande fråga om avslag på propositionen av herr Israelsson (vpk) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionen 1974:1925 och med anledning av motionen 1974:1928 skulle avslå propositionen 1974:151,

2. beträffande fråga om avslag på förslaget om bostadsdomstol av herrar Lidgard (m) och Winberg (m) som ansett att utskottet under 2 bort hemställa,

att riksdagen – med förklaring att propositionen inte kunnat i oförändrat skick bifallas – med bifall till motionen 1974:1927 och med anledning av motionen 1974:1926, yrkandet 2, skulle

a) för sin del anta det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder med av reservanternas föreslagen lydelse,

b) avslå övriga i propositionens hemställan upptagna förslag, såvitt dessa behandlades i detta betänkande.

c) hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag till 1975 års vårriksdag om att instansordningen vid fullföljd av avgöranden från hyresnämnd skulle utgöras av fastighetsdomstol,

3. beträffande teknisk ledamot av herrar Svanström, Torwald och Olsson i Sundsvall samt fru Fredgardh och fru Karlsson (samtliga c) som ansett att utskottet under 3 bort hemställa,

att riksdagen – med förklaring att det genom propositionen framlagda förslaget till lag om bostadsdomstol inte kunnat i oförändrat skick antas – med bifall till motionen 1974:1924, yrkandet 1, för sin del skulle dels anta 5, 7 och 15 §§ i förslaget med av reservanternas föreslagen lydelse, dels besluta att efterföljande paragrafer skulle erhålla numren 15–31,

4. beträffande domförhållsreglerna av herrar Lidgard (m), Torwald (c) och Winberg (m) som ansett att utskottet under 4 bort hemställa,

att riksdagen – med förklaring att det genom propositionen framlagda förslaget till lag om bostadsdomstol inte kunnat i oförändrat skick antas – med bifall till motionen 1974:1926, yrkandet 1, för sin del skulle dels anta 12–14 §§ i förslaget med av reservanternas angivna lydelse, dels besluta att efterföljande paragrafer skulle erhålla numren 14–31,

5. beträffande bevisupptagning i hyresnämnd av herrar Lidgard (m) och Winberg (m) som ansett att utskottet under 5 bort hemställa,

att riksdagen – med förklaring att det genom propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder inte kunnat i oförändrat skick antas – med bifall till motionen 1974:1926, yrkandet 2, för sin del skulle anta 19 a § i förslaget med av reservanterna angiven lydelse.

Herr TORWALD (c):

Herr talman! Jag har begärt ordet för att något beröra anledningen till att jag finns med bland dem som avgivit reservationen 4 vid lagutskottets betänkande nr 36. Herr Olsson i Sundsvall kommer att ange skälen för centerns reservation nr 3, varför jag inte nu kommer att kommentera den reservationen.

Principiellt är jag skeptiskt inställd till domstolar med partsrepresenteranter. Jag kan i denna fråga helt ansluta mig till vad vpk har anfört i reservationen 1 i det aktuella betänkandet. Låt mig därför citera vad som står i reservationen på s. 43: "Om partsorganisationernas representeranter i hyresnämnden vid prövningen av en enskild hyrestvist fäller ett avgörande i viss riktning på grundval av en generell förhandlingsöverenskommelse, är det knappast troligt att, om beslutet överklagas, intresserepresentanterna i bostadsdomstolen kommer att inta en annan ståndpunkt i tvistefrågan. Det kommer därför troligen ej att gå att få till stånd en ändring i bostadsdomstolen av hyresnämnds avgöranden i sådana fall. I praktiken torde nämligen intresserepresentanterna i såväl under- som överinstansen vara hårt bundna i sitt agerande av ingångna förhandlingsöverenskommelser mellan partsorganisationerna på hyresmarknaden, vare sig det är fråga om riksomfattande överenskommelser eller blott lokala sådana."

Jag vill inte med detta antyda att partsledamöterna – eller, som de kallas i propositionen, intresseledamöterna – inte skulle vilja leva upp till sin roll såsom domare. Men jag befärar att många av dem som önskar få sitt mål prövat i bostadsdomstolen kommer att hysa de farhågor som kommer till uttryck i det nyss citerade avsnittet ur vpk-reservationen. Detta är enligt mitt förmenande olyckligt!

Centern har dock vid utskottsbehandlingen ansett sig böra acceptera förekomsten av intresseledamöter i bostadsdomstolen, eftersom så gott som alla remissinstanser har förordat detta. Vi har å andra sidan hävdat, att antalet lagfarna ledamöter i domstolen inte ytterligare bör reduceras genom att teknisk ledamot i vissa mål skulle ersätta en lagfaren ledamot i bostadsdomstolen. Detta har dock inte accepterats av utskottsmajoriteten.

Mot denna bakgrund har jag funnit det naturligt att stödja reservationen 4, eftersom ett bifall till den skulle innebära att intresseledamöterna åtminstone aldrig skulle bli fler än de lagfarna ledamöterna vid handläggningen av ett mål.

Herr talman! Med hänvisning till vad jag nyss har anfört yrkar jag bifall till reservationen 4.

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

Herr WINBERG (m):

Herr talman! Kammaren har nyss efter lång debatt tagit ställning till inriktningen av den framtida bostadspolitiken och till delar av hyreslagstiftningens materiella innehåll. Nu gäller frågan delar av den organisation som samhället skall ställa till förfogande för lösande av tvister som kan uppkomma i samband med vårt boende, särskilt då hyrestvister.

Bestämmelserna i 12 kap. jordabalken om hyra avslutas med regler om förfarandet i hyrestvister. Hittills gällande bestämmelser innebär att möjligheten att fullfölja talan till högre instans i dessa tvister är i åtskilliga avseenden begränsad i förhållande till vad som gäller i det sedvanliga tvistemålsförfarandet. I vissa frågor kan hyresnämnds beslut inte klandras, i andra får talan ej föras mot fastighetsdomstols dom. Det finns också andra begränsningar. Kritik har riktats mot detta, inte minst i vad gäller regeln att talan inte får föras mot fastighetsdomstols dom i fråga om fastställelse av hyresvillkor, vilket inneburit att en enhetlig praxis inte kunnat utvecklas i dessa mål eller att det i vart fall varit förenat med betydande svårigheter att åstadkomma en sådan.

Lagutskottet har också i det betänkande vi nu behandlar konstaterat att den instans- och fullföljdsordning som infördes i samband med den nya hyreslagstiftningens tillkomst 1969 snart visat sig fungera mindre väl i vissa avseenden. För min del har jag åtminstone vid ett par tillfällen genom motioner här i riksdagen påpekat detta förhållande och försökt åstadkomma en ändring. Föredragande statsrådet har i den nu aktuella propositionen uppenbarligen anslutit sig till oss som har kritiserat nuvarande förfarande, när statsrådet säger att rådande system med ett stort antal slutinstanser i bruksvärdesmålen inte uppfyller de behov av vägledande avgöranden som föreligger.

Propositionen innebär nu att det tillskapas en enhetlig fullföljdsordning som skall kunna medföra mer vägledande avgöranden för parter och domstolar. Så långt är det bra. Men frågan är om statsrådet Lidbom har valt rätt väg när han i propositionen föreslår att detta skall ske genom tillskapandet av en särskild bostadsdomstol, en specialdomstol, som över och slutinstans i de här målen.

Det är ju en huvudprincip för domstolsorganisationen i vårt land att de allmänna domstolarna har en mycket vid och bred kompetens. Det finns – till skillnad från förhållandena i en del andra länder – ingen hävd hos oss med ett stort antal domstolar som är specialiserade på vissa typer av mål. Vi har – för att ta ett mycket enkelt exempel – ingen uppdelning på brottmålsdomstolar och civildomstolar. Lagutskottet konstaterar sålunda med all rätt att den rådande ordningen återspeglar en viktig princip som har fast förankring i svensk rättstradition. Men i några fall har också vi undantag från den här allmänna principen och har på vissa områden några specialdomstolar.

Utskottsmajoriteten förmenar – och jag kan instämma däri – att det fordras starka skäl för avsteg från den allmänna principen för att man skall inrätta en specialdomstol. Men våra vägar skiljer sig när utskotts-

majoriteten hävdar att det i det nu aktuella fallet finns sådana starka skäl för avsteg och för att inrätta en speciell överdomstol för bostads- och hyresfrågor medan vi reserverar – herr Lidgard och jag – menar att sådana starka skäl inte har anförts. Vi anser att hyrestvister generellt sett inte har sådana utmärkande särdrag att de – i överrätt – bör handläggas av ett speciellt organ. Det är fråga om tvister som till stora delar liknar allmänna civilrättsliga, för att inte säga allmänna förmögenhetsrättsliga, tvister och som handläggs av allmänna domstolar. Det finns också skäl att antaga att i de allra flesta mål som kommer att föras vidare och som gäller hyrestvister är det fråga om mål angående besittningsskydd. Det är frågor där rättssäkerhetssynpunkterna är mycket viktiga.

Utskottsmajoriteten konstaterar att man 1968 gjorde ett avsteg från huvudprincipen om ett sammanhållet domstolsväsende genom inrättande av de statliga hyresnämnderna och menar att det avsteget skall bestå också i fortsättningen och att vi skall bygga vidare på det genom inrättande av en speciell överinstans. Till det är bara att säga att det avsteg som gjordes 1968 har, just när det gäller instans- och fullföljdsordningen, visat sig vara ett misstag, eftersom det, som utskottet säger, har fungerat mindre väl.

Förslaget om bostadsdomstol innebär också att man på hyresrättsområdet godtar en princip om ett tvåinstanssystem.

Beträffande rättegångsförfarandet har vi ju kommit till att tre instanser är det lämpliga här i landet, där den högsta instansen i stor utsträckning kan vara en prejudikatinstans. Jag menar alltså att det inte finns skäl att på hyresrättsområdet bryta den allmänna grundsatsen om tre instanser och att även detta talar emot propositionen och utskottsmajoritetens ställningstagande.

Utskottet säger sig hysa stor förståelse för treinstanssynpunkten såsom återspeglande en grundläggande rättssäkerhetsprincip men anser sig i detta fall tvingat att göra ett avsteg. Jag måste säga, fru talman, att jag har svårt att se de bärande skälen för det tvånget. För att kunna acceptera propositionen gör nu utskottsmajoriteten två gånger avsteg från vad den anser vara viktiga principer – först beträffande specialdomstolarna från "en viktig princip som har fast förankring i svensk rättstradition" sedan beträffande instansordningen från "en grundläggande rättssäkerhetsprincip".

Herr Lidgard och jag anser att den i fru Kristenssons motion skisserade instansordningen – hyresnämnd, fastighetsdomstol och slutligen hovrätt – kan utgöra en lämplig lösning av en instansordning för hyrestvister. Genom att låta samtliga hovrätter ingå i instansordningen vinner man den fördelen att parter och ombud – där muntlig förhandling blir aktuell – får lättare att nå domstolen, även om jag är medveten om att de flesta av dessa mål ligger inom Svea hovrätts domkrets. Med den lösningen kan man behålla huvudregeln om ett sammanhållet domstolsväsende. Man kan bevara huvudregeln om tre instanser i fullföljdsordningen. Man

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

vinner att det blir färre slutdomstolar än för närvarande och slutdomstolar, vilkas avgörande kan vara vägledande på ett helt annat sätt än vad nu är fallet med fastighetsdomstolarna.

Jag anser alltså, fru talman, att man den vägen i princip kan nå precis det man önskar nå via propositionens förslag. Riksdagen bör därför enligt herr Lidgards och min mening begära hos regeringen att den till 1975 års vårriksdag lägger fram förslag om den närmare utformningen av en instansordning enligt de linjer som jag här har skisserat.

Utskottet trycker hårt – och fullföljer därmed propositionens tankegångar – på behovet av representanter för partsorganisationerna i överinstansen. Jag tror att behovet av intresserepresentanter i överinstansen har fått en allför stark markering. Sedan kan man ju fråga hur pass representativa organisationerna är. Vi har under utskottsbehandlingen fått uppgifter från hyresgästsidan, och de visar att det är en minoritet – för övrigt en begränsad sådan – som är ansluten till Hyresgästernas riksförbund. Det bör väl också nämnas att det har förekommit en uppvaktning inför utskottet av hyresgästrepresentanter, som i dessa frågor företrädde annan mening än sin riksorganisation.

Tillräckliga skäl för inrättande av den föreslagna instansen finns enligt vår mening inte, och vårt yrkande innebär alltså avslag på förslaget om inrättande av en bostadsdomstol. Om nu emellertid kammaren – mot förmodan – skulle följa propositionen och lagutskottets majoritet och besluta om bostadsdomstolens inrättande, kan det även för den som i och för sig inte vill ha bostadsdomstolen vara tillåtet att redovisa några synpunkter på dess organisation och förfarandet i den.

När det gäller domstolens domförhet skall domstolen enligt förslaget kunna arbeta antingen i en större sammansättning med sju ledamöter eller i en mindre med fyra. I den större sammansättningen skall det vara fyra partsrepresentanter – två från varje sida – och i den mindre en från varje sida. Detta betyder att partsrepresentanterna kommer att få ett mycket starkt inflytande i domstolen, och de kommer, i varje fall i den större sammansättningen, att kunna dominera den eftersom de har majoritet.

Det kan inte vara principiellt riktigt att de som är direkt utsedda som partsrepresentanter skall vara i flertal i förhållande till de lagfarna ledamöterna. Mina tidigare noterade frågetecken beträffande organisationernas representativitet kommer in också här.

Det är sedan anledning att även på denna punkt påpeka att det blir fråga om tolkning av allmän civillag, och det gör att om man nu skall ha en sammansättning av lagfarna ledamöter och partsrepresentanter – då det alltså inte är fråga om den gamla nämndinstitutionen – finns det inget tillräckligt motiv för att låta partsrepresentanterna vara flera än de lagfarna ledamöterna. Om bostadsdomstolen därför görs domför med fem ledamöter, av vilka tre är lagfarna och två intresseledamöter, en från varje sida, så når man det här målet. Då kan man också i vissa speciella fall byta ut en av de lagfarna ledamöterna mot en teknisk ledamot.

Reservationen 5 gäller bevisupptagning i hyresnämnd. Den innebär att det skall bli större möjligheter att få ett fullständigt processmaterial redan i första instans. Det blir ju särskilt viktigt i ett tvåinstanssystem, då annars slutinstansen i stor utsträckning kommer att tvingas uppta ny bevisning. Fru Jacobsson kommer senare att behandla den reservationen ytterligare.

Låt mig slutligen, fru talman, också säga ett par ord om reservationen 3, som gäller förslaget om att det skall finnas möjlighet att arbeta med teknisk ledamot i bostadsdomstolen. Reservanterna där går emot det förslaget. Det är väl så att det i åtskilliga av de här aktuella målen finns tekniskt komplicerade frågor. Man kan tänka sig vissa typer av bruksvärdesmål och bostadssaneringsmål. Jag föreställer mig då att det för domstolen ofta är värdefullt att ha tillgång till en teknisk ledamot i domstolen.

Vi har ju också redan erfarenheter av tekniska ledamöter i olika domstolar. Sedan lång tid tillbaka har det funnits på vattenrättssidan och sedan några år tillbaka också i fastighetsdomstolarna. Från arbetet i fastighetsdomstolarna kan jag av egen erfarenhet säga att det är en stor fördel att ha tillgång till teknisk sakkunskap i domstolen genom att en av domstolens ledamöter besitter denna sakkunskap. Däremot har det varit en svaghet att hovrätt i handläggning av mål som har fullföljts från fastighetsdomstol inte haft motsvarande tillgång till teknisk ledamot, en svaghet som riksdagen emellertid i dagarna har rättat till.

Jag vill alltså, när det gäller frågan om teknisk ledamot – och om nu bostadsdomstol över huvud taget skall förekomma – tillstyrka att bostadsdomstolen får möjlighet att arbeta med en sådan ledamot på sätt som föreslås i propositionen.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservationerna 2, 4 och 5.

Under detta anförande övertog fru tredje vice talmannen ledningen av kammarrens förhandlingar.

Herr ISRAELSSON (vpk):

Fru talman! I vpk-motionen 1925 yrkar vi avslag på förslaget i propositionen 151 om inrättandet av en bostadsdomstol. I reservationen 1 till nu förevarande betänkande från lagutskottet följs motionsyrkandet upp. Jag skall ge en kort motivering till vårt ställningstagande.

I förutsättningarna för inrättandet av en bostadsdomstol ingår att hyresregleringen avskaffas den 1 oktober 1975 och att statens hyresråd avvecklas den 1 juli 1975. Vänsterpartiet kommunisterna motsätter sig såväl en avveckling av hyresregleringen som en avveckling av statens hyresråd. Av detta följer logiskt att vi också motsätter oss inrättandet av en särskild bostadsdomstol som skall ta över hyresrådets tidigare uppgifter.

Inrättandet av en särskild bostadsdomstol innebär att man, med avsteg från praxis i övrigt inom svenskt rättsväsen, inrättar en specialdomstol

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

för viss typ av rättstvister. Det innebär också att vi får ytterligare en specialdomstol av typ arbetsdomstolen, där partsrepresentanter har ett utslagsgivande inflytande. Det har anförts i debatten kring den föreslagna bostadsdomstolen att statens hyresråd funnits till och fungerat i många år utan att någon vederligen framfört någon kritik mot detta. Samma sak anför lagutskottets majoritet i sin skrivning. Vi menar att en sådan jämförelse mellan hyresrådet och den nu föreslagna bostadsdomstolen inte kan göras.

Statens hyresråd har haft att verka inom ramen för en hyresreglering som satt gränser uppåt för höjning av hyrorna. Då nu hyresregleringen föreslås avskaffad blir läget ett annat. Bostadsdomstolen kommer att täcka ett vidare fält och ha mindre restriktioner i sitt handlande än vad hyresrådet haft. Vi anser därför att den omständigheten att hyresrådet fungerat förhållandevis invändningsfritt under många år inte utgör grund för antagandet att den föreslagna bostadsdomstolen kommer att fungera lika oomstritt.

En specialdomstol med partsrepresentanter, där parterna utgöres av organisationer på hyresmarknaden, innebär en helt annan princip än den som tillämpas vid vanliga domstolar. Det betyder i praktiken att en part i en hyrestvist måste tillhöra en i domstolen företrädd partsorganisation, om den ifrågavarande parten skall kunna komma till tals i bostadsdomstolen. Detta sammanhänger med det naturliga förhållandet att organisationerna inte gärna kan företräda andra än sina medlemmar. Såväl hyresgäster som fastighetsägare måste alltså vara organiserade i de organisationer som har partsrepresentanter i fastighetsdomstolen för att kunna bli företrädde.

Detta innebär en sorts indirekt organisationstvång och även, om man vill uttrycka det så, införandet av en korporativistisk princip där de enskilda måste låta sig företrädas av organisationer. Även om man skulle acceptera att hyresgästerna skall företrädas av sin organisation, så inger graden av anslutning till denna organisation betänkligheter. Det förhåller sig nämligen så att av 350 000 enskilt anslutna medlemmar i hyresgästföreningarna tillhör 35 procent hushåll i allmännyttigt ägda fastigheter – där medlemsavgiften debiteras tillsammans med hyran – och 10 procent hushåll som bor i privat ägda fastigheter. Den senare kategorin fastigheter finns företrädesvis i storstäderna och främst då i Stockholm, där tvisterna är ojämförligt mest förekommande.

Parterna på hyresmarknaden, som nu också föreslås få utse partsrepresentanter till bostadsdomstolen, träffar på riksplanet uppgörelser som berör samtliga fastighetsägare och hyresgäster. Det är inte alltid så att en träffad uppgörelse har stöd bland en majoritet av hyresgästerna. Inte ens om majoriteten av de organiserade hyresgästerna skulle stödja en viss uppgörelse är det säkert att ett sådant stöd föreligger från alla hyresgäster. En uppgörelse kan ha träffats över huvudet på hyresgästerna och således utan att dessa har haft möjlighet att godkänna den ifrågavarande uppgörelsen. Det förefaller inte särskilt sannolikt att ett tvis-

temål som går utom ramen för en sådan central överenskommelse kan få en för den klagande positiv lösning. Det är troligare att partsrepresentanterna i bostadsdomstolen känner sig bundna av den centrala uppgörelsen och avkunnar dom i enlighet med den ram som denna uppgörelse gett. Samma torde bli fallet om parternas representanter träffat överenskommelse på det lokala planet. Att det sedan i propositionen sägs att partsrepresentanterna i bostadsdomstolen skall fungera som obundna domare torde inte kunna ändra på det sakförhållande jag nu pekat på.

Jag vill också i det här sammanhanget framhålla att man, trots klart uttalade syften i propositionen att uppnå enhetlig rättstillämpning på hyresmarknaden, inte har tagit med frågan om överprövning av arrendenämndernas avgöranden. Hyresnämnderna och arrendenämnderna har likartad karaktär, och förfarandet vid tvister regleras i en gemensam lag, lagen om arrendenämnder och hyresnämnder. Vi har i vår motion ansett det anmärkningsvärt att man inte sökt finna en samlad lösning då man nu inrättar en särskild domstol för överprövning.

De allvarliga betänkligheter jag här har anfört har vi funnit så vägande att vi gått emot inrättandet av en bostadsdomstol av i propositionen föreslagen typ. Om riksdagen nu ändå beslutar om inrättande av en bostadsdomstol kommer dess sätt att verka i praktiken att bli avgörande för vår inställning i fortsättningen. Men som vi ser det tycks förutsättningarna inte vara goda ur hyresgästernas synpunkt.

Jag yrkar därför, fru talman, bifall till reservationen I, som är fogad till lagutskottets betänkande nr 36.

Herr GUSTAFSSON i Stockholm (s):

Fru talman! I lagutskottets betänkande nr 36 behandlas förslaget till bostadsdomstol. Propositionen om inrättandet av en bostadsdomstol innebär att en specialdomstol för prövning av hyresnämnds avgörande skall inrättas från den 1 juli 1975. Domstolen skall vara enda överinstans för de ärenden som enligt nuvarande ordning fullföljs från hyresnämnd till allmän domstol eller till statens hyresråd.

Bostadsdomstolens ledamöter föreslås bestå dels av lagfarna ledamöter, dels av s. k. intresseledamöter. Intresseledamöterna skall utses efter förslag av bl. a. partsorganisationerna på hyresmarknaden. I mål med inslag av teknisk natur, t. ex. bostadssaneringsmål, skall en av de lagfarna ledamöterna kunna bytas ut mot ledamot med teknisk utbildning. Domstolen är domför antingen med sju ledamöter eller med fyra ledamöter. Intresseledamöterna föreslås på fastighetsägarsidan utgöras av företrädare för allmännyttiga bostadsföretag, enskilda fastighetsägare eller bostadsrättsföreningar, beroende på vad för slags fastighet tvisten rör. På hyresgästsidan skall delta intresseledamöter som är förtrogna med bostadshyresgästers förhållanden. När det är fråga om prövning av överlåtelse av hyresrätt till lokal skall en styrelseledamot vara förtrogen med näringsidkande hyresgästers förhållanden.

Den nuvarande överinstansen, statens hyresråd, föreslås upphöra när

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

bostadsdomstolen inrättas.

Till utskottets betänkande har fogats fem reservationer. I två av dem yrkas avslag på förslaget om bostadsdomstol.

I reservationen 1, som hänför sig till en motion från vänsterpartiet kommunisterna, yrkas avslag på propositionen i dess helhet. I reservationen 2, som hänför sig till en moderatmotion och en centermotion, yrkas avslag på förslaget om bostadsdomstol.

Fru talman! Låt mig först konstatera att förslaget om att inrätta en bostadsdomstol är en viktig och angelägen reform. De erfarenheter som gjorts under de fem år som förflutit sedan den senaste reformen av hyreslagstiftningen genomfördes och statliga hyresnämnder inrättades visar att det föreligger ett mycket stort behov av en överinstans för prövning av olika hyresmål.

Efter 1968 års reform har de statliga hyresnämnderna fått åtskilliga andra uppgifter än de egentliga hyresärendena, dvs. ärenden enligt hyreslagen och hyresregleringslagen. Instans- och fullföljdsordningen är inte enhetlig för de olika ärendekategorierna. Vissa frågor kan överklagas från hyresnämnd till fastighetsdomstol och från denna vidare till hovrätt – och ibland ända upp till högsta domstolen. I andra ärenden gäller att talan mot hyresnämndens avgörande i stället skall föras direkt hos Svea hovrätt.

Det har upplevts som en allvarlig brist i det nuvarande prövnings-systemet att det saknas möjlighet att genom en central högsta instans få till stånd en enhetlig rättstillämpning. Inte minst gäller detta mål rörande principerna för fastställande av bruksvärdehyror. Där har skilda uppfattningar kommit till uttryck i olika avgöranden från fastighetsdomstolar. Vissa av dessa avgöranden har blivit mycket uppmärksammade och uppfattats som vägledande vid hyressättningen för andra lägenheter, något som strider mot den roll som dessa domstolar förutsattes spela när det nuvarande prövningssystemet infördes. Det nuvarande systemet med ett stort antal slutinstanser i bruksvärde målen uppfyller alltså inte det behov av auktoritativa och vägledande avgöranden som visat sig föreligga. I utskottet råder också en samstämmig uppfattning om detta.

Den utredning, hyresprocesskommittén, som framlade förslaget om inrättande av en bostadsdomstol var enhällig. Förslaget fick även under remissbehandlingen ett övervägande positivt mottagande.

Avslagsyrkandet i moderatmotionen grundas främst på uppfattningen att en specialdomstol inte bör tillskapas för att handlägga tvister på det hyresrättsliga området. Vidare kritiseras propositionens förslag när det gäller begränsningen av prövningsförfarandet till två instanser.

Frågan om att reformera hyresprocessen är ingalunda ny. Lagändringar har visserligen genomförts vid skilda tidpunkter, men det har visat sig bli alltmer nödvändigt att omarbete hela regelsystemet. Jag vill i detta sammanhang bara erinra om att lagutskottet redan 1972 och 1973 behandlade fullföljdsfrågan och vid dessa tillfällen uttalade sig till förmån för en omarbetning av hyresprocessen. Systemet med ett stort antal slut-

instanser i vissa typer av mål, t. ex. bruksvärde målen, är klart olämpligt, och det är nödvändigt med en ordning som bättre tillgodoser behovet av vägledande avgöranden. I bruksvärde målen finns det i dag i stort sett lika många slutinstanser som underinstanser. Detta kan inte vara en eftersträvanvärd ordning.

I motionerna 1927 och 1928 framhålls att det är ett utmärkande drag för det svenska domstolsväsendet att de allmänna domstolarnas kompetens är mycket vidsträckt. I lagutskottets betänkande framhålls då det gäller avvägningen mellan allmänna domstolar och specialdomstolar att det är en viktig princip med fast förankring i svensk rättstradition att ha specialdomstolar bara inom snävt begränsade områden. När det gäller hyrestvister kan det emellertid konstateras att sådana redan för närvarande i mycket stor omfattning handläggs utanför de allmänna domstolarnas ram, nämligen hos hyresnämnderna och hos statens hyresråd. Det är alltså inte fråga om någon principiell nyordning när man nu föreslår inrättandet av en bostadsdomstol.

Herr Winberg påstod i sitt anförande att man gjorde ett principiellt avsteg 1969 när de statliga hyresnämnderna inrättades. Det är inte en riktig historieskrivning. Hyresnämnder fanns redan tidigare i kommunal regi. Det enda som skedde år 1969 var att huvudmannaskapet överfördes från kommunerna till staten.

Den sammansättning som bostadsdomstolen föreslås få är i stort sett kopierad på den sammansättning som hyresrådet och för övrigt också arbetsdomstolen har. Det är förvånansvärt att man nu vill ifrågasätta lämpligheten av detta, eftersom denna ordning fungerat utan någon som helst anmärkning under mer än 32 år. Ett förverkligande av talet om att prövning av tvister av det slag som avses i propositionen bör läggas på de allmänna domstolarna är att vrida klockan tillbaka, och det skulle innebära ett underkännande av en ordning som fungerat väl i mer än 30 år.

Moderaterna och vänsterpartiet kommunisterna har en gemensam linje när det gäller motiveringarna till att man inte skall inrätta en bostadsdomstol. Det viktigaste motivet för deras avslagsyrkande är, såvitt jag förstår, motståndet mot och misstänkliggörandet av att partsorganisationerna på bostadsmarknaden skall vara representerade i domstolen. I moderatmotionen framhålls att större rättssäkerhet och mer betryggande garantier för medborgarinflytandet skapas genom att man har allmänna domstolar än med ett system som innebär att intresseorganisationerna, dvs. hyresgäströrelsen och fastighetsägarna, blir representerade i domstolen.

I vänsterpartiet kommunisternas motion framhålls att det kan befaras att intresseledamöterna kommer att känna sig bundna av riksomfattande eller lokala överenskommelser som träffas mellan partsorganisationerna på hyresmarknaden. Hela detta resonemang motsägs emellertid av de verkliga förhållandena. I hyresrådet har, som jag nyss framhöll, under mer än 30 år partsorganisationerna varit representerade, och ingen som helst kritik har framförts med anledning av detta. Tvärtom, i vpk:s motion

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

yrkas ju att hyresrådet skall bestå. Arbetsdomstolen, som nu verkat i 45 år, har även den representation från intresseorganisationerna, nämligen intresseorganisationerna på arbetsmarknaden. Om arbetsdomstolen har kritiserats för någonting, så inte är det för att parterna på arbetsmarknaden är representerade i domstolen. Nej, förklaringen till den något oheliga alliansen mellan moderaterna och vänsterpartiet kommunisterna i den här frågan får sökas på annat håll.

Av gammal tradition har organisationerna på bostadsmarknaden haft möjlighet att delta i och få inflytande på rättstillämpningen. Det började med att de fick representation i s. k. hyrestvistnämnder redan år 1939. År 1942 fick organisationerna utse representanter i de kommunala hyresnämnderna och i den för hela landet gemensamma överinstansen – statens hyresråd. När de kommunala nämnderna år 1969 avlöstes av statliga hyresnämnder, var det inte tal om annat än att partsorganisationerna även där skulle få utse representanter.

Det borde inte vara nödvändigt men bör kanske ändå framhållas i detta sammanhang att uttrycket intresseledamot självfallet inte betyder att en sådan ledamot skall känna sig bunden i sin dömande verksamhet till det intresse som han kan sägas representera. Alla ledamöter i bostadsdomstolen utövar en dömande verksamhet och skall inte uppfattas som företrädare för bestämda partsintressen, utan tvärtom som självständiga domare. De har även avlagt domared. Att trots detta ifrågasätta dessa ledamöters opartiskhet är som jag ser det en allvarlig anklagelse. Denna ordning har i 32 år fungerat i hyresrådet och i 45 år i arbetsdomstolen. Det finns ingen anledning att utgå ifrån att det skulle fungera på ett annat sätt bara därför att man nu inför bostadsdomstolen och ger den i förhållande till hyresrådet delvis utvidgade uppgifter. Intresseledamöterna är utsedda för att tillföra domstolen fackkunskap och ge domstolen en särskild förankring hos bostadsmarknadens organisationer.

Herr Winberg tog upp frågan om hur pass representativa intresseorganisationerna och särskilt då hyresgästorganisationerna är – om jag inte missförstod honom. Statistiken visar, vilket herr Winberg mycket väl vet, att organisationsprocenten för det allmännyttiga beståndet i landet som helhet är 42 procent och i Storstockholm ca 41 procent. På den privata sektorn är det ca 30 procent organiserade hyresgäster i Storstockholm. Finns det, herr Winberg, någon annan organisation som är representativ för hyresgästerna, om nu inte Hyresgästernas riksförbund skulle vara tillräckligt representativt?

I en centermotion ifrågasätts propositionens förslag att en av juristdomarna skall kunna bytas ut mot teknisk ledamot i mål med inslag av tekniska frågor. Som exempel på sådana mål kan nämnas bruksvärdepåfall, bostadssaneringsmål och tvångsförvaltningsmål. I motionen föreslås att erforderlig teknisk expertis i stället för att ingå i bostadsdomstolen som dömande ledamöter bör i första hand tillkallas genom parternas egen försorg, dvs. det tekniska kunnandet skall representeras i form av särskild sakkunnig inför domstolen.

Det är ingenting nytt att en domstol har en teknisk ledamot. Sådana ledamöter finns redan i fastighetsdomstol och i vattendomstol. Samma sak gäller för övrigt även vattenöverdomstolen. Erfarenheterna från sådana ledamöters medverkan i domstolarna är positiva. Inte minst har det visat sig vara nyttigt med en meddomare, som i samarbete med de lagfarna ledamöterna kan medverka i bedömningen av materialet i målet utifrån den fackkunskap och erfarenhet han besitter.

När det i den reservation som avgivits i anslutning till denna motion talas om att parterna i praktiken inte torde få tillgång till eller tillfälle att yttra sig över sådana sammanställningar och analyser av tekniskt material som teknikern kan komma att bidra med under målets handläggning och under domsöverläggningen, så är det ingenting som speciellt hänför sig till det förhållandet att man har en tekniker i domstolen. Samma resonemang kan nämligen föras när det gäller en juristdomare. Det är en stor fördel att teknisk sakkunskap är företrädd inom domstolen även under domsöverläggningen och i arbetet med att avfatta domen.

Bostadsdomstolen kan, som jag redan framhållit, sammanträda i två sammansättningar, dels en större med sju ledamöter, dels en mindre med fyra ledamöter. När domstolen sammanträder med sju ledamöter, skall tre vara lagfarna och fyra intresseledamöter. När domstolen sammanträder med fyra ledamöter skall två vara lagfarna och två vara intresseledamöter. I en motion kritiseras förslaget att intresseledamöterna i den större sammansättningen skall kunna överrösta de lagfarna ledamöterna. I reservationen 4 hävdas att kravet på domstolens oväld och opartiskhet på ett bättre sätt upprätthålls om domstolens juristdomare är flera än de domare som representerar partsorganisationerna.

Inte heller här innebär förslaget i propositionen något principiellt nytt eller revolutionerande. Hyresrådet har en liknande sammansättning. Även i arbetsdomstolen har man alltid haft detta slag av sammansättning, och det är väl i dag ingen som på allvar vill påstå att lekmanaledamöterna i arbetsdomstolen uppfattar sig själva som representanter för de tvistande parterna och inte som självständiga domare. Inte heller förhåller det sig så att part avhålls från att instämma en tvist till arbetsdomstolen av den anledningen att han inte är representerad i domstolen. De farhågor som motionärerna framför är ogrundade. Förslaget får också ses mot bakgrund av den ställning på bostads- och hyresmarknaden som partsorganisationerna genom hyreslagstiftningen kommit att inta.

I samma reservation framhålls vidare att bostadsdomstolen i högre grad än arbetsdomstolen och hyresrådet skulle ha att handlägga tvister av allmänt privaträttslig natur som skall prövas enligt allmän civillag. Detta påstående är tvivelaktigt för att inte rent ut säga felaktigt. Arbetsdomstolen handlägger en rad tvister av allmänt privaträttslig natur.

Reservationen 5, slutligen, tar upp frågan om bevisupptagning i hyresnämnd. I reservationen yrkas bifall till motionen 1974:1926, där det hävdas att det inte är lämpligt att begränsa möjligheterna att föra muntlig bevisning vid hyresnämnderna på sätt som föreslagits i propositionen.

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

När det gäller bevisningen i hyresnämnd vill jag först konstatera att inrättandet av bostadsdomstolen leder till att hyresnämndsförfarandet måste ändras så att formell, muntlig bevisning kan förebringas vid nämnden i alla slags ärenden. Viss bevisning kan redan nu förebringas vid hyresnämnden. Bevisupptagningsreglerna får emellertid inte i väsentlig mån minska hyresnämndsförfarandets stora fördelar i fråga om enkelhet, billighet och snabbhet.

I hyresnämnden är det ofta den enskilde själv som för sin talan. Om bostadsdomstolen inte skulle ha möjlighet att ta upp ny bevisning, vilket är innebörden av reservationen, skulle det därför för den enskilde som själv för sin talan te sig stötande att förlora ett mål av formella skäl, därför att han inte lagt fram en fullständig utredning vid hyresnämnden. Den lösning som förordas i propositionen är med andra ord en ändamålsenlig avvägning mellan de olika synpunkter som gör sig gällande.

Fru talman! Med detta ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan på alla punkter, vilket innebär avslag på de reservationer som fogats till betänkandet.

Herr WINBERG (m) kort genmäle:

Fru talman! Jag tror att herr Gustafsson i Stockholm inledde sitt anförande med att säga ungefär som så att förslaget om inrättande av bostadsdomstol var en angelägen reform och att det föreligger ett stort behov av en överinstans; vi har ett alltför stort antal slutinstanser för närvarande. Den första delen av hans konstaterande kan jag inte hålla med om. De andra delarna, att vi har behov av en överinstans och att vi skall ha färre slutinstanser, kan jag hålla med om.

Vad vi diskuterar är egentligen hur vi på bästa sätt skall utforma denna över- och slutinstans, där jag för min del inte funnit att tillräckliga skäl har anförts för att man skall gå från den generella principen att hålla samman en allmän domstolsorganisation, medan herr Gustafsson förmenar att det föreligger så speciella skäl att vi bör ha den specialdomstolsmodell som föreslås i propositionen. Jag tror att det var någon av nobelpristagarna som i ett tal i går nämnde att vi skall skapa "rätt till alla och orätt till ingen". Vi kanske kan vara överens om att vi båda är ute efter det men tycker att vägen dit är litet olika.

Herr Gustafsson sade att den här principen inte är någonting nytt och hänvisade till hyresrådet. Till det vill jag säga att hyresrådet kom väl ändå till i samband med hyresregleringen, och hyresrådets uppgifter har i allt väsentligt gällt mål på hyresregleringens område. Jag hänvisar bara till den instruktion som finns för statens hyresråd i de frågorna.

Sedan menade herr Gustafsson att jag något litet ifrågasatt representativiteten från organisationerna och herr Gustafsson nämnde siffran 42 procent. Den siffran var kanske inte den helt korrekta därför att den gällde den del av medlemmarna som bor i s. k. allmännyttiga företags hus. Om man bara går till privata hus så är motsvarande siffra 22 procent. Genomsnittet torde alltså ligga någonstans mitt emellan.

Jag kan inte, herr Gustafsson, se att det är att vrida klockan tillbaka att behålla den allmänna principen om ett sammanhållet domstolsväsende. Tvärtom har jag den uppfattningen att vägen har gått från specialdomstolar till allmänna domstolar. Jag kan peka på vattendomstolarna som haft sin egen organisation tidigare men som nu på visst sätt har kopplats ihop med tingsrätterna, och om jag inte är fel underrättad är avsikten att ta ytterligare steg på den vägen.

Jag menar, fru talman, att några speciella fördelar med tvåinstansordningen och specialdomstolen inte har visats. Det står i utskottsbetänkandet – jag vet inte om herr Gustafsson nämnde det – att detta skulle vara enklare, billigare och snabbare, men jag är inte så säker på det, därför att man kan få ett mycket snabbt förfarande också via den ordinära domstolsordningen, t. ex. genom att sådana här mål får förtur i överinstans.

Herr ISRAELSSON (vpk) kort genmäle:

Fru talman! Herr Gustafsson i Stockholm var inte särskilt polemisk och något livligare meningsutbyte föranleder inte hans inlägg för min del – bara några kommentarer.

Herr Gustafsson nämnde i sitt inlägg att det uppstått en, som han uttryckte det, ohelig allians mellan vpk och moderaterna i yrkandet om avslag på förslaget om bostadsdomstol. Det kanske inte är alldeles på det sättet. Det finns ingen som helst överenskommelse oss emellan att vi skall yrka avslag på förslaget om inrättande av bostadsdomstol, utan det har praktiskt blivit så att vi har hamnat på samma standpunkt. Det förekommer faktiskt här i kammaren att regeringen vinner voteringar genom att moderaterna råkar ha samma mening. Därför har vi inte sagt att det är en ohelig allians när sådant inträffar.

Sedan nämnde herr Gustafsson att arbetsdomstolen är en specialdomstol och att den fungerat bra i många år. Till det har jag den kommentaren att när den inrättades var det stora demonstrationer från arbetarrörelsens sida, där man gick så långt att man sade: Om ni inrättar denna domstol svär vi att aldrig lyda den. Då var det en borgerlig regering. Sedan har det blivit en socialdemokratisk regering och man har accepterat arbetsdomstolen. Men även om man har gjort det, menar jag att vi inte helt kan jämföra arbetsdomstolen och bostadsdomstolen, därför att när man går till arbetsdomstolen är parterna oftast oense, medan när man går till bostadsdomstolen det mycket väl kan hända att man har bundit sig i en central överenskommelse och målet som går till bostadsdomstolen kanske ligger utanför denna överenskommelse. Då blir förhållandet ett annat.

Herr Gustafsson hänvisade till att hyresrådet har fungerat bra i många år. Jag sade redan i mitt första inlägg att det kanske har fungerat i många år utan större anmärkningar, men det är, menar jag, inte direkt jämförligt. Betingelserna under vilka hyresrådet har arbetat – bl. a. hyresregleringen – är ju inte desamma, och därför tycker jag inte att det är helt relevant att göra en sådan jämförelse.

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

Herr GUSTAFSSON i Stockholm (s) kort genmäle:

Fru talman! Herr Winberg ville låta påskina att det skulle vara en skillnad när det gäller hyresrådets och bostadsdomstolens uppgifter. Det kan man säga att det är i dag, men hyresrådet har ju nu kvar bara en mycket liten del av hela det område som det ursprungligen hade. När hyresrådet tillskapades var bostadsbeståndet här i landet till allra största delen hyresreglerat, och då hade hyresrådet hand om alla möjliga slags tvister, bl. a besittningsskyddstvister. Därför kan jämförelsen mycket väl göras.

Jag är glad över att herr Israelsson kan hålla med om det mesta jag har sagt. När det gäller arbetsdomstolen tror jag emellertid att han har fel. Parterna är faktiskt oense då de går till arbetsdomstolen också.

Herr ISRAELSSON (vpk) kort genmäle:

Fru talman! Om jag tolkade herr Gustafsson i Stockholm rätt sade han att parterna var oense när de gick till arbetsdomstolen, och det var precis vad jag också sade i mitt inlägg nyss.

När parterna går till arbetsdomstolen är de alltså oftast oense, men när de kommer att gå till den nu föreslagna bostadsdomstolen kan det förhålla sig så, att bägge parter har bundit sig genom en överenskommelse på riksplanet. Om det mål som går till bostadsdomstolen faller utanför ramen för den överenskommelsen, är situationen en annan.

Herr OLSSON i Sundsvall (c):

Fru talman! Enighet torde råda om att nuvarande instans- och fullföljdsordning vad gäller överprövning av hyresnämnds avgörande inte är tillfredsställande. I Kungl. Maj:ts proposition nr 151 föreslås nu att man för att nå enhetlighet och enkelhet på detta område skall inrätta en bostadsdomstol, som blir sista instans i tvister som förs dit från hyresnämnd.

Både i remissyttranden och i några motioner har viss kritik riktats mot förslaget om bostadsdomstol, vad gäller dels principen om specialdomstol, dels domstol med intresseledamöter, dels även att förslaget innebär ett tvåinstanssystem.

En viktig princip i svensk rättstradition är – det har påpekats tidigare i debatten – att de allmänna domstolarnas kompetens är mycket vidsträckt. Specialdomstolar har införts endast för ett fåtal områden. Som utskottet framhåller, fordras det starka skäl för att man skall göra avsteg från denna princip. Dessa starka skäl har här ansetts föreligga med hänsyn till den speciella målkategori det gäller. Vad beträffar partssammansatt bostadsdomstol bör noteras – det har också framhållits tidigare i debatten – att statens hyresråd, som hittills varit slutinstans när det gäller hyresregleringslagen och bristortslagen, har denna sammansättning. Bostadsdomstolens partssammansättning kan vi alltså se som en fortsättning på hittillsvarande förhållanden med det partssammansatta statens hyresråd.

Ändock finns skäl till tvekan inför sådan sammansättning i högsta instans. Domstolarna skall vara obundna och tolka lagen helt objektivt. Jag vill påminna om att det i propositionen understrukits att uttrycket intresseledamot självfallet inte betyder att sådan ledamot skall känna sig bunden i sin dömande verksamhet till det intresse han kan sägas representera.

Utskottet har ytterligare understrukit att intresseledamöterna skall tillföra domstolen fackkunskap och ge domstolen en särskild förankring hos bostadsmarknadens parter.

Intresseledamöterna skall inta ställning som självständiga domare i en kollegial domstol. Utskottet påpekar att det är viktigt att intresseledamöterna uppfattar sin uppgift på detta sätt. Jävsreglerna i rättegångsbalken kommer även att gälla ledamot i bostadsdomstolen.

Mot denna bakgrund har centerpartiets ledamöter i lagutskottet anslutit sig till förslaget att införa bostadsdomstol. Det är vår förhoppning att domstolen skall fungera så att alla hyresgäster och fastighetsägare oberoende av organisationstillhörighet skall känna tilltro till domstolens opartiskhet.

När det gäller tvåinstanssystemet har utskottet ansett att det föreslagna systemet ger enklare, billigare och snabbare avgöranden. Redan nu har vi tvåinstanssystem i de fall fastighetsdomstol eller hyresrådet är sista instans. Men för vissa målkategorier minskar nu antalet prövningsinstanser. När det gäller ett kvalificerat, specialiserat prövningsorgan inom ett begränsat område bör enligt utskottets uppfattning tvåinstanssystemet kunna godtas. Vi centerledamöter har – även om vi betraktar treinstanssystemet som mycket betydelsefullt – ansett oss i detta fall kunna acceptera ett avsteg från den normala ordningen.

Men på en punkt, fru talman, har centerns ledamöter reserverat sig mot utskottsmajoritens ställningstagande. Det gäller förslaget att en av de lagfarna ledamöterna i bostadsdomstolen i vissa mål skall kunna ersättas av en s. k. teknisk ledamot. Enligt propositionen skall domstolen bestå förutom av lagfarna ledamöter och intresseledamöter även av en teknisk ledamot med utbildning för och erfarenhet av värderings- eller byggnadsteknik. Den tekniske ledamoten skall, om ordföranden i målet så bestämmer med hänsyn till målets beskaffenhet, ersätta en av de lagfarna domarna. Det medför att i den mindre sammansättningen kommer målen i så fall att handläggas av ordföranden som är lagfaren ledamot, två intresseledamöter och den tekniska ledamoten.

Herrar Boo och Börjesson i Falköping har i motionen 1924 i anledning av propositionen hemställt om avslag på förslaget om teknisk ledamot. Motionärerna framhåller att erforderlig teknisk expertis i mål som bostadsdomstolen kan komma att få behandla bör tillkallas av parterna i målet och ej i sin egenskap av expert tillföras domstolen som dömande ledamot.

I hur hög grad teknisk expertis kan komma att erfordras framgår knappast av propositionen, men arbetsunderlaget väntas inte bli tillräckligt

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

stort för att ge en heltidsarbetande tekniker full sysselsättning vid domstolen. En av de remissinstanser som torde handlagt största antalet bostadsmål, nämligen hyresnämnden i Stockholms län, ställde sig tveksam till förslaget om teknisk ledamot i bostadsdomstolen. Hyresnämnden i Stockholms län framhöll att under nämndens femåriga verksamhet hade den hittills aldrig kommit i den situationen att den saknat tillgång till erforderlig teknisk sakkunskap. Enligt hyresnämnden förefaller det betänkligt att låta en av juristdomarna ersättas av tekniker i mål som kan få prejudicerande betydelse. Nämnden fann det inte heller tillfredsställande att ordföranden ensam skall avgöra om sådant utbyte skall ske eller ej. Behovet av teknisk expertis borde enligt hyresnämnden i Stockholms län i stället lösas så att bostadsdomstolen ges rätt att anlita experter som skall biträda domstolen om ärendets beskaffenhet eller särskilda skäl föranleder det.

Vi centerledamöter i utskottet har i reservationen 3 anslutit oss till synpunkterna i motionen av herrar Boo och Börjesson i Falköping samt i remissyttrandet från hyresnämnden i Stockholms län. Vi vill betona att det inte är möjligt att skilja ut renodlat tekniska frågor i den typ av mål det här gäller. Rättsliga och tekniska problem är ofta sammanflätade med varandra. Redan genom partsrepresentationen i bostadsdomstolen är de lagfarna ledamöterna i minoritet. Huvuddelen av målen torde komma att prövas i den mindre sammansättningen, alltså med fyra ledamöter. I de mål där teknisk ledamot skall ingå innebär den sammansättning som jag nyss har angivit att man bara har en lagfaren ledamot, ordföranden, två intresseledamöter och den tekniske ledamoten. Vi reservanter anser det betänkligt med en sådan sammansättning i en domstol som är sista instans.

Jag vill även ta upp en annan synpunkt som talar mot förslaget om teknisk ledamot. Om den tekniske ledamoten får ställning som domare är det enligt vår mening lätt att komma i konflikt med den processuella grundsatsen att allt material som läggs till grund för domstolens bedömning av målet öppet redovisas för parterna. Risk föreligger nämligen att parterna inte får tillgång till eller tillfälle att yttra sig över exempelvis analyser av tekniskt material, som tekniske ledamoten kan komma att bidra med under målets handläggning och under domstolsöverläggningen. Rättssäkerhetsskäl talar således mot den föreslagna ordningen med teknisk ledamot.

Någon risk för att bostadsdomstolen kommer att sakna möjligheter att få teknisk expertis om förslaget om teknisk ledamot avslås föreligger inte. Enligt 40 kap. 1 § rättegångsbalken har domstol vid prövning av fråga, vars bedömning kräver särskild fackkunskap, rätt att uppdra åt för skicklighet i ämnet kända personer att avge yttrande. Denna bestämmelse bör vara till fyllest för bostadsdomstolen, särskilt mot bakgrund av erfarenheten från Stockholms län.

Det har här nämnts att i vissa andra domstolar, exempelvis i fastighetsdomstol, vattendomstol och vattenöverdomstol ingår teknisk leda-

mot. Men i dessa fall gäller det inte partssammansatta domstolar och inte heller sista instans. Det är väl ingen tvekan om att juristerna är de som är bäst skickade att tolka lagen. Vi kan inte som ledamöter i domstolarna få utrymme för de olika experter vilkas synpunkter kan behövas vid handläggningen av ett mål. Vi reservanter anser det vara lämpligast att bostadsdomstolen liksom de flesta övriga domstolar inhämtar synpunkter från de utomstående experter som kan erfordras.

Fru talman! Jag yrkar bifall till den vid utskottets betänkande fogade reservationen 3 av herr Svanström m. fl. När det gäller övriga punkter i betänkandet yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Fru JACOBSSON (m):

Fru talman! Vi har från vårt parti reserverat oss mot inrättande av bostadsdomstol som specialdomstol. Vi menar att tvister av detta slag bör handläggas vid de allmänna domstolarna. Om nu likväl riksdagen skulle besluta om inrättande av bostadsdomstol vidhåller vi kravet i reservationen 5 beträffande bevisupptagning i hyresnämnd.

Jag måste erkänna att jag är mycket kritisk mot förslagets utformning av förfarandet både vad gäller förfarandet i hyresnämnd och i bostadsdomstolen. Lagrådet har inte granskat förslaget till lag om bostadsdomstol. Förslaget vittnar om denna brist. Just ett förslag av denna typ med juridiskt-tekniska frågor, vilka kommer att bli avgörande för om bostadsdomstolen över huvud taget kommer att kunna fungera, borde ha gått till lagrådsgranskning.

Jag har under den korta tid jag haft förmånen att delta i riksdagsarbetet redan flera gånger efterlyst lagrådsgranskning. Nu börjar jag verkligen bli nyfiken på orsakerna till underlåtenheten. När vi nu har statsrådet Lidbom här i kammaren vill jag därför passa på tillfället och fråga honom: Varför har inte just detta förslag om bostadsdomstol blivit sänt till lagrådet för granskning?

Ett avgörande skäl för inrättande av bostadsdomstol har i propositionen uppgivits vara önskan att få en enhetlig rättstillämpning inom området. En enda domstol som överinstans för hela landet skulle verka rättskapande och rättsledande.

En absolut förutsättning för att en domstol, gemensam för hela landet, skall kunna verka som prejudikatdomstol är emellertid att den inte blir överhopad med arbete som sakprövningsdomstol. Och den risken är stor med reglernas nuvarande utformning.

Det gäller här ett tvåinstanssystem till skillnad från våra allmänna domstolars treinstanssystem. Hyresnämnder till ett stort antal över hela landet skall utgöra första instans, och bostadsdomstolen, antagligen i Stockholm, andra instans.

Om bostadsdomstolen skall kunna ägna sina krafter åt principiella ställningstaganden måste bevisprövningen i de enskilda målen begränsas. Man måste ha en vid möjlighet till bevisprövning i hyresnämnderna och en betydligt mer begränsad i bostadsdomstolen.

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

Så skall det emellertid inte vara enligt förslaget. Muntlig bevisning skall tas upp i hyresnämnderna endast om förhöret anses erforderligt för utredningen, heter det i 19 a §. Det är exakt detsamma som man i 23 § föreslagit skall gälla för bevisupptagning i bostadsdomstolen.

Om nu hyresnämnd avvisar muntlig bevisning därför att man inte anser den erforderlig, kan part överklaga för att få denna bevisning prövad. Begränsningen att föra bevisning i hyresnämnd kan leda till ett stort antal överklaganden. Om bostadsdomstolen anser den muntliga bevisningen "erforderlig för utredningen", får den så ta upp bevisning som inte förts vid hyresnämnd. Sådan bevisning blir alltså prövad endast av en instans.

Hela denna konstruktion, fru talman, med samma begränsning av bevisprövningen i båda instanserna är tekniskt felaktig, om man vill skapa en prejudikatinstans som andra instans.

Man kan råda bot på detta på två sätt – antingen genom att vidga möjligheten att ta upp bevisning i hyresnämnderna eller genom att ytterligare skärpa förutsättningarna för bevisprövning i bostadsdomstolen. Då redan kravet att den muntliga bevisningen skall anses erforderlig är strängt, har vi ansett det riktigast att föreslå en vidgning av möjligheten att ta upp bevisning i hyresnämnderna. I stället för lydelsen att hyresnämnd får hålla förhör "om part begärt det och förhöret är erforderligt för utredningen" i Kungl. Maj:ts förslag har vi föreslagit lydelsen: "Finner nämnden, att omständighet, som part vill bevisa, är utan betydelse i målet eller att erbjudet bevis ej erfordras eller uppenbart skulle bli utan verkan, må bevisning ej tillåtas."

I förbigående vill jag som min personliga uppfattning framföra att man också kunnat välja den andra vägen, nämligen att göra 50 kap. 25 § tredje stycket rättegångsbalken tillämpligt. Denna paragraf begränsar möjligheten att föra in ny bevisning i överrätt.

Man skall ju alltid koppla ihop frågan om bevisning med kostnaderna för att processa. För rättegång vid allmän domstol gäller att den part som förlorar skall betala motpartens kostnader. Enligt föreliggande förslag skall kostnaderna både vid hyresnämnd och vid bostadsdomstol kvittas, dvs. vardera parten skall bära sin kostnad.

Meningen med att parterna vid de allmänna domstolarna löper en kostnadsrisk är att parterna skall bli försiktiga med att processa, med att föra bevisning och med att överklaga. Nu skall rättshjälpslagen enligt förslaget bli tillämplig även på rättegång vid hyresnämnd och bostadsdomstol. Detta gör att part, på vilken rättshjälpslagen är tillämplig, inte kommer att stå någon kostnadsrisk i detta förfarande, varken för egen del eller för motpartens del.

Låt mig till sist sammanfatta vad jag har sagt. Man har alltså infört möjlighet att föra muntlig bevisning både vid hyresnämnderna och vid bostadsdomstolen. Samma begränsningar skall gälla för båda instanserna, vilket kan innebära att tyngdpunkten i processen faller på bostadsdomstolen. Någon risk att få betala kostnader av egna medel kommer inte

att finnas för många parter. En sådan risk brukar annars anses motverka processlystnad, i synnerhet i högre instans. Även regeln om kvittning av kostnader kan alltså medverka till att antalet mål vid bostadsdomstolen blir stort.

Fru talman! Jag ställer i dag inte något speciellt yrkande om andra kostnadsregler, utan yrkar endast bifall till reservationen 5.

Herr GUSTAFSSON i Stockholm (s):

Fru talman! Herr Olsson i Sundsvall tog upp frågan om den tekniske ledamoten i fastighetsdomstolen. Jag har redan argumenterat för den saken. Jag vill bara påminna herr Olsson i Sundsvall om att sådana tekniska ledamöter finns i flera andra domstolar – som jag också räknade upp. Låt mig vidare påminna om att denna kammare så sent som förra veckan enhälligt biföll justitieutskottets betänkande 1974:34, som gällde proposition 1974:144, där en reform av samma innehåll föreslogs. Enligt det förslaget skall hovrätt ha särskild sammansättning vid handläggning av mål som fullföljs från fastighetsdomstol. Detta förslag, som alltså antogs enhälligt av kammaren, innebär att i sådana mål en teknisk ledamot skall ingå i stället för en av de lagfarna ledamöterna.

Herr Olsson i Sundsvall tog också upp argumentet, att det kan tänkas att parterna i praktiken inte skulle få tillgång till eller tillfälle att yttra sig över sammanställningar och analyser av tekniskt material, som den tekniske ledamoten skulle kunna bidra med under målets handläggning och under domsöverläggning. Jag vill här endast framhålla att skulle det vara på det sättet, att en tekniker under domstolsöverläggning tog upp sådant material – sammanställningar och analyser – skulle detta strida mot bestämmelserna i rättegångsbalken om att domstol har att redovisa allt material som den grundar sin dom på för parterna.

Herr OLSSON i Sundsvall (c):

Fru talman! Herr Gustafsson i Stockholm återkom till frågan om teknisk ledamot.

När det gäller hyresnämnderna vill jag påpeka att det i samma proposition angående lag om ändring i lagen om arrendenämnder och hyresnämnder föreslås följande tillägg i 5 §: "Hyresnämnd får anlita teknisk expert att biträda nämnden, om ärendets beskaffenhet eller annat skäl föranleder det."

Ingen ledamot av utskottet, och för övrigt ingen ledamot av denna kammare, har haft någonting att erinra mot det tillägget. Varför skall den tekniske experten då inte inta samma ställning i bostadsdomstolen som det nu enhälligt föreslås att vederbörande skall inta i hyresnämnderna?

Vad beträffar de domstolar som har tekniska ledamöter betonade jag i mitt förra anförande att dessa domstolar inte är helt jämförbara med den bostadsdomstol som nu kommer att inrättas dels på grund av att bostadsdomstolen är partssammansatt – såsom jag framhöll var jurist-

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

sidan redan i minoritet och blir det i ännu högre grad, om en av juristerna byts ut mot en teknisk ledamot – dels på grund av att bostadsdomstolen är sista instans. Såvitt jag vet är ingen annan av de domstolar som har teknisk ledamot sista instans, och inte heller är någon av dessa domstolar partssammansatt. Dessa skillnader är några av motiven för den reservation vi centerpartister har avgivit.

Överläggningen var härmed slutad.

Punkten 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Israelsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Israelsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller lagutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 1 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Israelsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Israelsson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 288

Nej – 18

Avstår – 20

Punkten 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av herrar Lidgard och Winberg, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Winberg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller lagutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 2 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av herrar Lidgard och Winberg.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Winberg begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 264

Nej – 46

Avstår – 16

Punkten 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 3 av herr Svanström m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Olsson i Sundsvall begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarén bifaller lagutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 3 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammarén bifallit reservationen nr 3 av herr Svanström m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammaréns ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Olsson i Sundsvall begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 241

Nej - 85

Punkten 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 4 av herr Lidgard m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Winberg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarén bifaller lagutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 4 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammarén bifallit reservationen nr 4 av herr Lidgard m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammaréns ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Winberg begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 242

Nej - 62

Avstår - 22

Punkten 5

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 5 av herrar Lidgard och Winberg, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Winberg begärde votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Lagförslag om
bostadsdomstol,
m. m.*

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

Bortdragande av främmande trupper ur Korea

Den som vill att kammaren bifaller lagutskottets hemställan i betänkandet nr 36 punkten 5 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 5 av herrar Lidgard och Winberg.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Winberg begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 276
Nej - 48
Avstår - 2

Punkterna 6-14

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

§ 3 Föredrogs

Utrikesutskottets betänkanden

Nr 14 i anledning av motion om anslutning till UNESCO-konventionen om skydd för kulturföremål vid väpnad konflikt

Nr 15 i anledning av proposition angående godkännande av Wienkonventionen om traktaträtten

Kammaren biföll vad utskottet i dessa betänkanden hemställt.

§ 4 Bortdragande av främmande trupper ur Korea

Föredrogs utrikesutskottets betänkande nr 16 i anledning av motion om bortdragande av främmande trupper ur Korea.

I detta betänkande behandlades motionen 1974:62 av herr Hermansson m. fl. (vpk) vari föreslagits

att riksdagen hos regeringen hemställde att denna genom FN verkade för alla främmande truppers bortdragande ur Korea.

Utskottet hemställde att riksdagen skulle avslå motionen 1974:62.

Herr LORENTZON (vpk):

Fru talman! Det var ett bra beslut som den svenska regeringen fattade i fjol, då Sverige erkände även Demokratiska folkrepubliken Korea. Detta beslut var helt i linje med en alliansfri utrikespolitik. Tidigare hade Sverige endast diplomatiska förbindelser med USA:s marionettregering i Sydkorea. Vi i vänsterpartiet kommunisterna känner givetvis tillfredsställelse över detta beslut, då vår riksdagsgrupp under en följd av år i motioner

i denna riksdag ställt kravet om ett erkännande av Demokratiska folkrepubliken Korea.

Men Koreafrågan är inte löst för Sveriges del i och med detta beslut. Sverige är medlem av Förenta nationerna. Under hägnet av FN:s beskydd håller fortfarande USA truppstyrkor i södra Korea. Dessa trupper bär FN:s emblem. Vidare ingår Sverige tillsammans med Schweiz å ena sidan och Polen och Tjeckoslovakien å andra sidan i FN:s neutrala övervakningskommission i Korea.

Då USA-imperialismen söker fotfäste i andra länder för rent kolonial expansion, kan det ske på olika sätt – i vissa fall genom rena krigshandlingar och överfall. USA har till sitt förfogande bl. a. den effektiva spioneriorganisationen CIA, som uppträder litet varstans där det gäller att få till stånd kupper mot progressiva regeringar eller för ett fortsatt folkförtryck. Exempelen härpå är många och ligger bevisligen även nära i tiden. Då det på sin tid gällde att få ett säkert fotfäste i Asien var vapenmakt och krigshandlingar den enda utvägen och metoden för USA.

Efter krigsslutet år 1945 hade folket i Nordkorea börjat bygga sitt socialistiska samhälle. År 1949 hade Folkrepubliken Kina utropats och de amerikanska ockupanterna kastats i havet. Men de asiatiska folkens framtidsplaner skulle stäckas. Detta gick inte för sig på annat sätt än genom krig och överfall. Det gällde för USA att inte vänta för länge.

I juni 1950 utlöste USA Koreakriget. Man misslyckades dock i sitt angreppskrig, tvingades att retirera och slutligen att acceptera ett vapenstillestånd. Norra Korea liksom Kinas omfattande territorium var förlorade för USA-imperialismen såsom koloniala områden för utplundring. Att USA efter nederlaget i Korea öppnade krig i Vietnam är ett understrykande av USA som kolonialmakt och dess verkliga uppsåt.

I södra Korea lyckades dock USA behålla sitt inflytande med hjälp av FN. Där har funnits stora amerikanska truppstyrkor. Den sydkoreanska armén – en av världens största – är utrustad med amerikansk stridsmaterial. Den står under högsta befäl av USA-militär, och den är utbildad av amerikansk expertis. Självklart var den väl skickad att användas i det krig som USA förde mot folken i Indokina.

Så sent som år 1971 tvingades 50 000 sydkoreaner att delta på USA:s sida i striderna i Vietnam och Cambodja. För detta deltagande erhöll marionettregeringen i södra Korea 150 miljoner dollar årligen under 1960-talet och början av 1970-talet.

De amerikanska trupperna i södra Korea uppgår nu till 38 000 man. De har varit större till antalet, men liksom i Sydvietnam kompenserar USA bortfallet med en intensifierad träning och utbildning av den sydkoreanska armén. Det materiella biståndet till armén utökas också kraftigt.

USA-imperialismens militära förtryck och ekonomiska utsugning kännetecknas bl. a. av att USA-kapitalet direkt kan ingripa i och kontrollera Sydkoreas ekonomi. Lagarna tillåter hundraprocentigt utländskt ägande av kapital och utländsk ledning av bolag i södra Korea. Som i alla stater

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Bortdragande av
främmande trupper
ur Korea*

Onsdagen den
11 december 1974

*Bortdragande av
främmande trupper
ur Korea*

med liknande koloniala förhållanden står en liten grupp av korrumperade samarbetsmän helt till kolonialmaktens förfogande. Inhemska kapitalägare får fördelar av det s. k. biståndet från USA under det att den stora massan av sydkoreaner lever en icke människovärdig tillvaro.

Den sydkoreanska regeringen är en marionettregering. I landet råder militärfascistisk diktatur. Folkets kamp mot förtrycket pågår ständigt. Den blossar upp då och då med verklig styrka. Någon mera framträdande plats i svenska massmedia ges inte denna kamp. Den notiseras på sin höjd någon gång. Och ändå är denna folkets kamp mot förtryckarregimen mycket utbredd. Den förs av arbetare, studenter, intellektuella, religiösa och människor ur alla samhällsklasser. Vad man kräver är en demokratisering av samhället, en fredlig återförening av sitt fädernesland och ett avskaffande av det militärfascistiska styret. En förutsättning härför är att de främmande trupperna lämnar södra Korea.

Folkets kamp i södra Korea visar med all önskvärd tydlighet att inget aldrig så hårt fascistiskt förtryck kan bryta folkets motståndsvilja. Marionettregeringen kan sitta kvar och utöva sitt folkförtryck tack vare att USA-trupperna håller södra Korea ockuperat. Dessa utländska trupper går fortfarande under beteckningen "FN-styrkor".

Förhållandena i södra Korea torde inte vara främmande för vare sig utrikesutskottet eller regeringen. Utrikesutskottets motivering för avslag på vänsterpartiet kommunisternas motion nr 62, att regeringen i FN verkar för alla främmande truppers bortdragande ur Korea, verkar därför minst sagt underlig. Det är ett benhårt fasthållande vid den uppfattning utskottet tidigare intagit till vpk-motioner i samma fråga.

Utrikesutskottet skriver i sitt betänkande att de trupper som för närvarande befinner sig i Korea "har till uppgift att bevara freden och säkerheten i området samt att vederbörande regeringar är beredda att kalla hem sina kvarvarande styrkor från Korea, så snart republiken Korea" – alltså marionettregeringen i södra Korea – "så skulle önska eller när förutsättningar för en bestående lösning skapats".

Utrikesutskottet sätter alltså sin fulla tillit till att marionettregeringen i södra Korea skall begära att USA-trupperna skall försvinna. Är ändå inte denna förlitan från utrikesutskottet rätt ljusblå? Inte kan en regering som styrs av en kolonialmakt kräva att samma makt skall lämna landet. Därmed skulle hela underlaget för marionettregeringens existens försvinna. Det är helt enkelt otroligt att en sådan begäran skulle ställas från regeringen i Sydkorea.

USA-trupperna i södra Korea är fortfarande en krigsrisk. De är också orsaken till den stora osäkerhet som råder på den koreanska halvön och framför allt i södra Korea. Framhävandet av USA-truppernas fredsgärning är lika falsk som inskriptionen på statyn över Gustav III på Skeppsbron i Stockholm. Inskriptionen på denna staty "Fredens återställare" över en kung som ordnade överfallskrig är inte med sanningen överensstämmande. Inskriptionen skulle i stället ha varit "Krigets anstiftare". På liknande sätt framställer utrikesutskottet USA-imperialismen och dess

trupper i Sydkorea som fredsbevarande, trots att de i verkligheten var krigsanstiftare och ständigt utgör en krigsrisk i det område där de befinner sig.

Undan för undan, allteftersom folken segrar på slagfälten i Indokina, försvagas också imperialismen. Marionettregeringen i Sydkorea tvingades således år 1972 att inleda samtal med Demokratiska folkrepubliken Korea om normalisering av förbindelserna mellan de båda staterna. Förslag om dylika samtal hade regeringen i Nordkorea ställt år efter år alltsedan vapenstilleståndet år 1953. Men regeringen i Sydkorea hade icke accepterat.

I en kommuniké från samtalen i juli 1972 sägs bl. a. att några av principerna för landets återförening är att denna skall ske oberoende, utan inblandning utifrån, samt med fredliga medel. Principerna i denna kommuniké går igen i det uttalande som parterna efter kompromisser kunde enas om i FN i november 1973, som generalförsamlingen då antog och som utrikesutskottet hänvisar till i sitt betänkande.

Men allt kan ju saboteras om inte viljan finns. USA blandar sig i Koreas inre angelägenheter. Sydkoreanerna tvingas delta i USA:s krigsföring och de förhindras genom militärt förtryck att själva kontrollera sin ekonomi. Detta strider mot principerna i FN-uttalandet.

Härtill bedriver USA-regimen tillsammans med regimen i Sydkorea en aggressionspolitik gentemot Demokratiska folkrepubliken Korea med bl. a. upprepade kränkningar av nordkoreanskt område. I detta sammanhang bara några av de mest uppmärksammade fallen: Spionbåten Pueblo år 1968, spionplanet EC 121 år 1969, spionskeppet I-2 år 1970. Dessa kränkningar har fortsatt och pågår alltjämt. Även detta strider mot vad som sägs i FN-uttalandet om "fredliga medel".

Sedan hör det till saken att marionettregeringen i Sydkorea visat att den inte menar allvar med dessa samtal. Därför sände den koreanska riksdagen – Demokratiska folkrepubliken Koreas högsta folkförsamling – ett brev till den amerikanska kongressen med förslag om direkta förhandlingar mellan Korea och USA för ett fredsavtal, som skulle bringa ur världen riskerna för en ny militär konfrontation mellan den koreanska nationens halvor. Under senaste åren har endast vapenstillestånd gällt. USA har inte behagat svara på det brev man erhöll.

USA dominerar dock inte som tidigare i FN. Förhållandena har förändrats till nackdel för USA. Andra röster hörs både i Asien och i Afrika. Dessa röster ljuder inte med i den USA-dominerade orkestern. Tidigare kunde USA utan betänkande instämma i att generalförsamlingen skulle behandla frågan om borttagandet av USA-trupperna från Sydkorea. Man var nämligen säker på en majoritet för att få behålla ockupationsstyrkorna där. Under USA:s mäktiga tryck har dess mening under åren kunnat genomdrivas i generalförsamlingen. Man har helt litat på majoriteten av nationer i FN. Så är dock inte fallet längre.

Nu framskymtar en annan mening, nämligen den att frågan om ockupationstruppernas bortdragande från Sydkorea inte längre skall avgöras

Onsdagen den
11 december 1974

*Bortdragande av
främmande trupper
ur Korea*

av generalförsamlingen utan att frågan skall överföras till säkerhetsrådets begränsade krets. Här kan USA använda sin vetorätt och på så sätt permanent hålla Sydkorea ockuperat.

Det var därför med en viss beklämning man tog del av pressmeddelandet från utrikesdepartementet för några dagar sedan, där det meddelades att Sveriges ambassadör i FN framfört som regeringens mening att generalförsamlingen skulle kunna begära att frågan om upplösning av FN-kommandot togs upp till prövning och att den svenska regeringen hyser den meningen att det sedan är säkerhetsrådets sak att fatta beslut. Detta står angivet i utrikesdepartementets pressmeddelande av den 3 i denna månad.

I frågan om bortdragandet av USA-trupperna från Sydkorea hyser alltså Sveriges regering samma uppfattning som USA. Säkerhetsrådet skall avgöra, och där har USA vetorätt. USA kan alltså även i fortsättningen hålla Sydkorea ockuperat.

Men frågan om de amerikanska ockupationstrupperna i Sydkorea under FN-flagg har under de senaste dagarna fått en annan aspekt. Enligt uppgift gör USA nu gällande att antalet amerikanska trupper under FN-kommando endast uppgår till några hundra man. De nästan 38 000 amerikanska soldater som är stationerade i södra Korea är där, säger USA, i kraft av den s. k. ömsesidiga försvarspakten mellan Republiken Korea och USA, alltså mellan marionettregeringen i Sydkorea, och USA.

Hur kan USA tala på detta sätt? Den enda förklaringen är att USA undan för undan får allt svårare att inför världens folk rättfärdiga närvaron av ockupationstrupperna i Sydkorea. USA har gjort upp med marionettregeringen i Sydkorea att de amerikanska trupperna skall vara kvar, oavsett vad Förenta nationerna kommer att ta för ställning. Vad som har hänt i Sydvietnam är USA inställt på att upprepa även i Sydkorea, tycks det.

Att den ena stunden kalla de amerikanska trupperna för FN-styrkor, då det är mest tjänligt för USA:s syften, men att – då detta är otjänligt för de egna syftena – säga att samma trupper inte är FN-styrkor inger givetvis inte något som helst förtroende.

De amerikanska trupperna i Sydkorea har hela tiden uppträtt som FN-styrkor. Den meningen har alltid hävdats att de inte kan lämna södra Korea, eftersom de är där i kraft av beslut i Förenta nationerna. Att helt plötsligt påstå att de inte längre är FN-styrkor är därför politisk svindel. Men vad som kan gå för sig i andra delar av världen kanske kan tillämpas även i södra Korea.

Det var givetvis en framgång då FN:s generalförsamling i fjol upplöste Förenta nationernas kommission för förening och återupprättande av Korea. Denna institution var helt enkelt ett verktyg för inblandning i Koreas inre angelägenheter. Det var också en framgång att USA:s och Sydkoreas förslag om ett samtidigt inträde i FN av norra och södra Korea inte vann gehör i FN. Syftet var nämligen att för all framtid permanenta delningen av Korea.

En framgång var även att FN uttalade sitt stöd för de tre principerna för nationell återförening: oberoende, fredlig återförening och övergripande nationell enighet. Detta skapade en gynnsammare situation för att förverkliga det koreanska folkets mål, återföreningen.

Utvecklingen under det gångna året har dock visat svårigheterna som föreligger för en självständig och fredlig återförening av Korea genom en dialog mellan norr och söder, så länge som Förenta staternas trupper under FN:s flagga finns kvar i södra Korea.

Ett 35-tal stater är nu klara med sitt ställningstagande i denna fråga. Det är inte längre så att – enligt utskottets beteckning – öststaterna står ensamma i denna fråga. Allt talar för att detta antal stater kommer att stiga undan för undan allteftersom fredskrafterna blir starkare i världen.

Fru talman! Jag yrkar bifall till motionen 62 av herr Hermansson m. fl.

Herr GÖRANSSON (s):

Fru talman! I utrikesutskottets betänkande nr 16 har vi behandlat en vpk-motion om de främmande trupperna i Korea där man kräver att riksdagen hos regeringen skall hemställa om att den genom FN verkar för alla främmande truppers bortdragande ur Korea. Jag skall inte, fru talman, vid detta tillfälle uppehålla mig vid den historieskrivning som herr Lorentzon presenterat. Vi känner igen mycket av den från i fjol. Mycket kan vi ansluta oss till, i andra delar slår han som vanligt över litet väl mycket till förmån för den ena partens intresse.

Vi kan bara konstatera att det alltsedan 1950 när kriget utbröt i Korea har funnits trupper som har haft FN:s uppdrag att lämna Sydkorea sådant bistånd att man har kunnat återfå internationell fred och säkerhet i området. Koreaproblematiken har alltsedan dess varit en ständigt återkommande fråga i FN, där parterna har stått emot varandra. Det har gällt det berättigade i behovet av FN-trupper och andra frågor där oenigheten har varit stor.

När vi därför i fjol i denna kammare diskuterade frågan var det med en viss tillförsikt vi konstaterade att Syd- och Nordkorea den 4 juli 1972 hade kommit fram till ett kompromissuttalande i Koreafrågan, som i stort går ut på att man skall försöka att återföreña Korea. Denna återförening skall ske oberoende av utländska trupper och utan förlitande på deras inblandning. Vidare skall återföreningen uppnås med fredliga medel och utan användande av våld mot den andra sidan. Man skall sträva efter en nationell enighet.

Detta var alltså vad Syd- och Nordkorea hade kommit överens om 1972. Vid generalförsamlingsdebatten i Förenta nationerna i fjol antogs denna kommuniké enhälligt av generalförsamlingen. Vi fann vid det tillfället, precis som vi nu konstaterar, att det var ett stort steg framåt i strävandena att återföreña de två staterna.

För en kort tid sedan, närmare bestämt i tisdags, avslutades årets Koreadebatt i FN:s första politiska utskott. Därvid framlades två resolutioner. Den ena fick en knapp majoritet framför den andra, men i det re-

Onsdagen den
11 december 1974

*Bortdragande av
främmande trupper
ur Korea*

solutionsförslag som fick denna knappa majoritet uppmanas i alla fall de koreanska parterna att fortsätta sin dialog för att påskynda Koreas återförening med fredliga medel.

Man uttryckte vidare förhoppningen att säkerhetsrådet skulle ta upp frågan om en upplösning av FN-kommandot i Sydkorea samtidigt som lämpliga arrangemang vidtogs för att upprätthålla vapenstilleståndsavtalet i syfte att bevara fred och säkerhet på den koreanska halvön i avvaktan på att förhandlingar skulle leda fram till en varaktig fred mellan de båda koreanska parterna. Sverige stödde detta förslag i Förenta nationernas politiska utskott, alltså första utskottet. Vår ambassadör avgav i samband därmed en röstförklaring, där han påpekade behovet av fortsätta och utökade kontakter mellan de båda koreanska lägren. Han erinrade också om att detta var en punkt i den samförståndsöverenskommelse som uppnåddes i generalförsamlingen 1973.

Frågan om avvecklingen av FN-kommandot var en annan viktig punkt, betonade herr Rydbeck, i denna resolution. Därför ansåg han att alla parter utan dröjsmål skulle överväga de faktorer som var väsentliga för att möjliggöra ett beslut om avveckling.

I detta sammanhang är det väl helt naturligt att man tänker på att FN-kommandot står som undertecknare av stilleståndsoverenskommelsen och att en avveckling av detta kommando skulle kräva alternativa lämpliga säkerhetsarrangemang som syftade till att upprätthålla vapenstilleståndet i området.

Om någon kort tid skall denna fråga upp i generalförsamlingen. Det är väl både utrikesutskottets och den svenska regeringens förhoppning att den debatten skall visa att det blir möjligt för parterna att uppnå samförstånd kring en gemensam text. Det var den vägledande tongången i utrikesutskottet när vi behandlade vpk-motionen.

Jag vet inte om jag har anledning att bemöta det herr Lorentzon tog upp i sitt anförande. Jag vill emellertid konstatera och instämma i en mycket viktig sak. Herr Lorentzon sade, att överallt där utländska trupper finns stationerade på främmande mark utgör dessa en krigsfara. Jag instämmer helt i den synpunkten och jag tror att hela utrikesutskottet gör detsamma. Men det är den värld vi lever i, herr Lorentzon. Det finns främmande trupper i praktiskt taget alla de länder i Europa som tillhör NATO eller Warszawapakten. Det betraktar vi som en krigsrisk, och därför måste varje tillbakadragande av utländska trupper vara ett svenskt intresse.

Fru talman! Låt mig kort och gott få yrka bifall till utrikesutskottets hemställan i betänkande nr 16.

Herr LORENTZON (vpk):

Fru talman! Herr Göransson sade att han kunde skriva under en hel del av det jag framförde i mitt inledningsanförande men att andra delar var överslag för den ena partens intressen. Ja, det är så med vänsterpartiet kommunisterna att vi måste ta ställning för fredsintressena, och de re-

presenteras i det här fallet av Nordkoreas folk och även av folket i Sydkorea. Men i Sydkorea finns en marionettregering, vilket herr Göransson icke vederlade. Det är ingen överdrift utan ett faktum när jag säger att den regeringen styrs från USA.

Tidigare motiveringar från utrikesutskottet mot ett erkännande av Demokratiska folkrepubliken Korea var att det fanns FN-trupper i Korea och att Sverige deltog i FN:s neutrala övervakningskommission. År efter år återkom utrikesutskottet med samma motivering mot ett svenskt erkännande som svar på våra motioner. Men det svenska erkännandet kom långt om länge. Den motivering som utrikesutskottet hade haft år efter år mot ett erkännande av Demokratiska folkrepubliken Korea visade sig inte vara så tungt vägande som man hade velat göra gällande.

Varför, herr Göransson, stödjade USA och överföra frågan om FN-styrkorna till säkerhetsrådet, när man är mycket väl medveten om att i detta säkerhetsråd har USA vetorätt och kommer att använda denna för att behålla sina ockupationstrupper i södra Korea? Varför inte stödja den part i målet, Demokratiska folkrepubliken Korea, som år efter år har ställt frågan om den dialog som herr Göransson här talar om mellan syd och nord om en fredlig återförening av de båda delarna av Korea-halvön?

Regeringen i Nordkorea har ju menat allvar med sin inställning. Det kan man däremot inte säga om regeringen i Sydkorea, som år efter år har bekämpat linjen om en dialog mellan de båda regeringarna och aldrig har haft ett förslag att ställa. Först under senare tid, på grund av alla dessa nationer i Asien och Afrika som kräver en annan tingens ordning, har man måst ta ställning till frågan på ett annat sätt än tidigare.

De fredliga krafterna i världen är de enda som kan tvinga fram en fredlig lösning av Koreafrågan, och det är i detta sammanhang som Sverige kan spela en väsentlig roll. Jag tror knappast att den bästa vägen är att vid varje tillfälle ställa upp vid USA:s sida i FN.

I den omröstning som gjordes i FN för några dagar sedan om bortdragandet av USA-trupperna förekom två förslag i första utskottet – det är riktigt. Enligt officiellt material blev resultatet av utskottets behandling att det av Sydkoreas vänner – alltså av USA – framlagda resolutionsförslaget antogs, medan nordsidans utkast förkastades med knapp marginal. Man har ju ändå kommit så långt att ett stort antal nationer numera börjat hota USA:s hegemoni i denna fråga i Förenta nationernas generalförsamling. I omröstningen stödde Sverige icke den regim som väckt frågan om dialogen utan ställde sig på samma sida som USA – de s. k. Sydkoreas vänner som alltid har bekämpat förslaget om dialogen.

Det finns flera frågor i det här sammanhanget som man kan ställa sig litet främmande inför. I FN:s generalförsamling nyligen, när det gällde det s. k. allmänna resolutionsförslaget rörande situationen i Sydafrika, som antogs med 90 röster mot 13 och 15 nedlagda, röstade Sverige tillsammans med USA och EG-länderna mot resolutionen. I församlingens fjärde utskott befann sig Sverige bland 17 länder som nedlade sina röster

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

Bortdragande av främmande trupper ur Korea

Onsdagen den
11 december 1974

*Bortdragande av
främmande trupper
ur Korea*

när det gällde stärkandet av sanktionerna mot Sydkorea.

Så kunde vi fortsätta i fall efter fall. Och ändå är ju Sveriges anseende många gånger gott ute i världen när det gäller kampen för freden. Men när det gäller frågan om USA har man fortfarande inte gjort sig helt fri från den ställning man intog under det kalla krigets dagar.

Herr GÖRANSSON (s):

Fru talman! Jag skulle vilja rekommendera herr Lorentzon att något sätta sig in i den vetorätt som stormakterna har i säkerhetsrådet. Jag tror inte att det gör någon nytta att vi här diskuterar den ordning som gäller i Förenta nationerna, utan i dagens debatt är det bara att konstatera att stormakterna för sin medverkan i Förenta nationerna har förbehållit sig att ha vetorätt. Jag vill bara göra det klarläggandet.

Herr LORENTZON (vpk):

Fru talman! Vi kan inte göra någonting åt att stormakterna har beslutat som de gjort i FN. Nej, det är riktigt. Men vårt handlande behöver ju inte vägledas av en viss stormakt. USA behöver ju inte alltid framstå som det land som har de bästa värderingarna, i synnerhet inte för ett land som Sverige. Vår regeringschef har vid flera tillfällen enligt mitt förmenande uppträtt på ett alldeles utmärkt sätt när det gällt dylika frågor. Och jag anser att i en fråga som denna skulle Sverige också kunna handla mer rakryggt än man gjort.

Framför allt när det gäller Korea har Sveriges ställningstagande varit influerat av USA:s värderingar. Detta har inte endast gällt regeringen, det har också gällt massmedia och skolan. Man kan med fullt fog tala om USA-indoktrinering. Flera exempel finns att anföra i det sammanhanget, men jag skall bara ta ett ur Göran Palms bok *Indoktrineringen i Sverige*. Exemplet finns på s. 52 och handlar om ett svenskt skol-TV-program, betitlat *Vår egen tids historia*. Så kan det faktiskt skrivas i svenska läroböcker och framföras i svenska TV-program: "Sedan kommunisterna vunnit makten i Kina, blev Korea deras nästa mål. Den 25 juni 1950 ryckte plötsligt starka nordkoreanska truppstyrkor över gränsen till Sydkorea. Anfallet kom fullständigt överraskande både för västmakterna och för regeringen i Sydkorea. President Truman handlade snabbt och beslutsamt." Vidare: "Sedan Kinas försök att vinna Korea misslyckats, har de riktat sina framstötter åt andra håll, mot Tibet och Indien. I Vietnam har kommunisternas framstötter lett till öppet krig och Amerika har där – liksom i Korea – inte dragit sig för att sätta hårt mot hårt."

Jag skall dra en tystnadens slöja över de tre namn som svarade för detta skolprogram. Jag ville bara nämna detta när herr Göransson talade om att jag överdriver i fråga om den ena parten. Det här är ingen överdrift när det gäller Sverige.

Överläggningen var härmed slutad.

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 62 av herr Hermansson m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Lorentzon begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 16 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 62.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Lorentzon begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 305
Nej – 17

§ 5 Debitering och uppbörd av arbetsgivaravgifter, m. m.

Föredrogs socialförsäkringsutskottets betänkande nr 37 i anledning av propositionen 1974:138 angående ändring i förordningen (1959:552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m. jämte motioner.

I propositionen 1974:138 hade Kungl. Maj:t (socialdepartementet) föreslagit riksdagen att anta vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i förordningen (1959:552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

I propositionen hade föreslagits nya regler för förvarandet vid debitering och uppbörd av arbetsgivares socialförsäkringsavgifter m. m. De nya bestämmelserna hade föreslagits träda i kraft den 1 januari 1975.

I detta sammanhang hade behandlats

dels de med anledning av propositionen väckta motionerna
1974:1932 av herr Torwald (c) vari hemställts att riksdagen beslutade att arbetsgivare med ett fåtal anställda skulle ha rätt att inge sin arbetsgivaruppgift inom samma tidsgräns som gällde för hans skyldighet att inge inkomstdeklarationen,

1974:1951 av fru André (c),

1974:1952 av herrar Söderström (m) och af Ugglas (m),

dels de vid riksdagens början väckta motionerna

1974:145 av fru Håvik m. fl. (s) samt

1974:1301 av herrar Hylander (fp) och Adolfsson (m).

Onsdagen den
11 december 1974

*Debitering och
uppbörd av
arbetsgivaravgifter,
m. m.*

Utskottet hemställde

1. att riksdagen med avslag på motionen 1974:1952 skulle anta det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i förordningen (1959:552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.,
2. att riksdagen skulle avslå motionen 1974:1932,
3. att riksdagen skulle avslå motionerna 1974:145, 1974:1301 och 1974:1951.

Vid betänkandet hade avgivits två, med 1 och 2 betecknade reservationer.

Reservationen nr 2 hade avgivits av herrar Ringaby (m) och Magnusson i Nennesholm (c), fröken Pehrsson (c), herrar Fridolfsson (m) och Andersson i Edsbro (c) samt fröken Rogestam (c) som ansett att utskottet under 2 bort hemställa,

att riksdagen i anledning av motionen 1974:1932 gav Kungl. Maj:t till känna vad reservanterna anført om prövning och förslag till en utsträckning av tidsfristen för ingivande av arbetsgivaruppgift.

Herr TORWALD (c):

Fru talman! Jag har i motionen 1932 redovisat svårigheterna för vissa mindre arbetsgivare att enligt gällande bestämmelser ingiva arbetsgivaruppgift före januari månads utgång.

Om man inte lämnar in arbetsgivaruppgiften i tid, riskerar man att bli påförd en förseningsavgift på 50–300 kronor. Många upprättar – kanske ibland av misstag men som regel på grund av att de inte behärskar tekniken – sin arbetsgivaruppgift i samband med inkomstdeklarationen för året, och vid det tillfället utnyttjar de flesta kvalificerat biträde. När de året därefter, i allmänhet i samband med att de får sin kvarsattesedel, upptäcker att de har påförts förseningsavgift brukar de fråga den som har hjälpt dem att deklarerat – det har hänt mig åtskilliga gånger: "Vad är det där för någonting som jag har fått?" När jag kontrollerat saken har jag i regel funnit att de där 75 kronorna, eller vad det rört sig om, har varit förseningsavgift på grund av att arbetsgivaruppgiften inte kommit in till den lokala skattemyndigheten förrän omkring den 15 februari.

Det där upplever småföretagarna som ren förföljelse och kitslighet från skattemyndigheternas sida. Och det är ju egentligen synd, för såvitt jag kan bedöma uppkommer ingen som helst olägenhet för lokala skattemyndigheten genom att den här arbetsgivaruppgiften inte kommer in förrän omkring den 15 februari.

Utskottet säger att det borde inte vara så svårt med detta därför att underlaget till arbetsgivaruppgiften finns redan den 31 januari. Det är naturligtvis riktigt. Kontrolluppgiften finns alltså den 31 januari, men därmed är inte sagt att det är så lätt att upprätta arbetsgivaruppgiften för den som inte är väl insatt i vad som krävs härvidlag.

I sammanhanget kan det förtjäna påpekas att som regel har alla större

arbetsgivare anstånd med inlämnande av arbetsgivaruppgiften just därför att det krävs rätt mycket arbete för att upprätta den. Låt mig bara ge några exempel på vad man har att iakttä utöver att man skall ha tillgång till kontrolluppgiften.

För det första måste man veta att för ifyllandet av arbetsgivaruppgiften gäller vissa speciella regler om arbetsgivaren i fråga har hemmavarande barn som arbetar i verksamheten.

För det andra räcker det inte med att som på kontrolluppgiften sätta ett kryss för vilken form av naturaförmåner vederbörande har, utan arbetsgivaren skall räkna ut vilket belopp naturaförmånerna för året uppgår till med hjälp av vissa tabeller.

För det tredje skall arbetsgivaren räkna ut vilket timantal vederbörande har arbetat i verksamheten, något som heller inte behöver framgå av kontrolluppgiften.

För det fjärde slutligen skall arbetsgivaren göra en förutsägelse om huruvida verksamheten beräknas öka eller minska under kommande verksamhetsår.

Dessa saker plus att blanketten är uppställd på ett sätt som kanske inte gör den så lättillgänglig för den i dylika blanketter mindre bevandrade gör att de flesta småföretagare lägger undan blanketten och säger: Den där arbetsgivaruppgiften får den som hjälper mig med deklarationen upprätta. Detta torde, enligt vad jag har funnit, vara regel.

Av vad jag anført borde det klart framgå att arbetsgivaren är i behov av biträde av någon som verkligen behärskar skattetekniken och tekniken att upprätta dessa arbetsgivaruppgifter på rätt sätt. En riktigt ifyllt blankett besparar ju lokala skattemyndigheten mycket arbete och är vidare en förutsättning för att man skall få en riktig debitering av arbetsgivaravgifterna. Dessa är ju nu så pass höga att det är angeläget att man inte minst av den anledningen får blanketterna riktigt ifyllda. Annars uppkommer lätt stora överskott – med återbetalningar ett kommande år som följd – eller stora kvarskatteavgifter om man betalar in för litet.

Jag tycker också det kan vara anledning att påpeka att det finns en direkt parallell på ett annat område, nämligen när det gäller avgivandet av momsdeklarationen. Den skall också normalt vara upprättad den 31 januari för den aktuella perioden, men de mindre företagare som bara behöver upprätta momsdeklaration en gång om året har generellt anstånd till den 15 februari med inlämnandet – dvs. de kan avlämna momsdeklarationen samtidigt som de insänder sin allmänna självdeklaration.

Utskottet har i sin skrivning varit positivt inställt till motionskravet men finner det trots detta inte motiverat att för närvarande biträda yrkandet om utredning och ändrade bestämmelser. Utskottet anför också att man finner det kunna vara svårt att göra en lämplig avgränsning av vilken kategori som skulle få det här anståndet. För min del är jag inte främmande för att anståndet egentligen utan olägenhet skulle kunna medges alla arbetsgivare, eftersom det redan – som jag tidigare sagt – är så att de flesta större arbetsgivare regelmässigt begär och får anstånd

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Debitering och
uppbörd av
arbetsgivaravgifter,
m. m.*

Onsdagen den
11 december 1974

*Debitering och
uppbörd av
arbetsgivaravgifter,
m. m.*

med inlämnandet av arbetsgivaruppgiften. Och om man vill avgränsa en viss grupp bör det vara tämligen enkelt. Jag har i min motion föreslagit att man kan tänka sig att de arbetsgivare vilkas sammanlagda lönesumma inte överstiger tio basbelopp, dvs. för närvarande 90 000 kronor, kan vänta med att lämna in sin arbetsgivaruppgift till det tillfälle då de avger sin självdeklaration.

I reservationen 2 till socialförsäkringsutskottets betänkande nr 37 har utskottets center- och moderatledamöter med anledning av min motion förordat en översyn av här berörda bestämmelser. Med hänvisning till vad jag här anförut ber jag därför, fru talman, att få yrka bifall till reservationen 2 i nämnda betänkande.

Herr RINGABY (m):

Fru talman! Till förevarande utskottsbetänkande har det också fogats en reservation nr 1, som gäller förslaget i propositionen 138 att ändra en avdragsgill ränta på kvarskatt och arbetsgivaravgift till en icke avdragsgill avgift. Denna reservation är en direkt parallell till gårdagens moderatreservation till skatteutskottets betänkande, men då den reservationen dess värre föll vid voteringen är reservationen 1 i socialförsäkringsutskottets betänkande nr 37 inaktuell. Det måste ju gälla samma bestämmelser i skatteuppbörd och uppbörd av socialförsäkringsavgifter. Därför kan vi lämna den reservationen åt sitt öde just nu.

I övrigt vill jag bara instämma i vad herr Torwald här anförut om reservationen 2, som även jag yrkar bifall till. Jag tycker att det med litet god vilja – som vi brukar säga från moderat håll – bör kunna gå att göra den rationaliseringen att den uppgift som ligger till grund för arbetsgivaravgiften lämnas den 15 februari i samband med avgivandet av självdeklaration.

Herr FREDRIKSSON (s):

Fru talman! Eftersom herr Ringaby inte yrkade bifall till reservationen 1 kan jag nöja mig med att i det sammanhanget yrka bifall till utskottets hemställan.

Vad beträffar reservationen 2 av centerpartiets och moderata samlingspartiets ledamöter i utskottet har herr Torwald framför allt tryckt på de olägenheter som kan föreligga för mindre företagare genom att uppgifter rörande arbetsgivaravgiften skall vara ingiven redan den 31 januari, medan självdeklaration skall vara inlämnad först den 15 februari. Herr Torwald menade att den ordningen bör ändras så att uppgift om arbetsgivaravgiften kan lämnas samtidigt med självdeklarationen. Jag kan emellertid inte hålla med om att det är så besvärligt för företagarna som herr Torwald sade. Jag vill peka på att särskild avgift under 100 kronor inte kommer att uttas. Detta innebär i praktiken att kvarstående arbetsgivaravgifter under 1 700 kronor inte kommer att drabbas av avgift. Motsvarande gräns i skatteutskottet var 900 kronor. Den högre gränsen är föranledd av att det tidigare inte har funnits någon påföljd för försenad

inbetalning, och reglerna har därför i avvaktan på hur de utfaller i praktiken utformats med denna rätt stora försiktighet.

Man bör också komma ihåg att det kommer att finnas möjligheter för riksförsäkringsverket – eller efter besvär försäkringsdomstolen – att sätta ned den särskilda avgiften när synnerliga skäl härtill föreligger. Och sådana särskilda svårigheter att rätt beräkna arbetsgivaravgiften anses föreligga bl. a. för mindre företagare.

Jag skulle också vilja poängtera att det finns mycket goda möjligheter att göra fyllnadsinbetalning före den 30 april året efter utgiftsåret för att undgå särskild avgift.

Jag skall gärna erkänna att utskottet haft en viss förståelse för att olägenheter kan uppkomma med den nuvarande ordningen. Men jag tror att dessa besvärligheter i många fall skulle kunna avhjälpas genom att företagaren i stället färdigställde självdeklarationen redan i januari, samtidigt med arbetsgivaruppgiften och kontrolluppgifterna. Då invänder kanske herr Torwald att det många gånger kan vara mycket svårt att göra det, men jag förmodar att man i varje fall har det underlag som erfordras för att beräkna arbetsgivaravgiften. Kontrolluppgifterna måste ju lämnas till arbetstagarerna före januari månads utgång.

Herr Torwald säger att ett bifall till motionsyrkandet inte skulle innebära några besvärligheter för skattemyndigheterna. Men det finns fastlagda rutiner också för arbetet hos lokal skattemyndighet, länsstyrelse och riksförsäkringsverket, och även personalresurserna och de tekniska resurserna är avpassade efter hur man efterhand genomför de olika arbetsmomenten med arbetsgivaravgifter och självdeklarationer. Bland annat är man på länsstyrelserna angelägen att klara av den del av arbetsgivaravgifterna som debiteras direkt på skattsedeln, dvs. i princip avgifter under 1 000 kronor – de hänför sig ofta just till småföretagarna och utgör ca 80 000 per år – innan den stora ruschen med självdeklarationer tar sin början.

Nu kommer nya rutiner beträffande ADB-verksamheten avseende debitering och uppbörd av arbetsgivaravgifter att införas fr. o. m. den 1 januari 1975 i och med att denna verksamhet övergår från riksförsäkringsverket till riksskatteverket och länsstyrelserna. Utskottet har därför ansett det lämpligt att avvakta resultatet av omläggningen innan man begär ändringar av de fastställda rutinerna. Vi har också ansett att en sådan avgränsning som herr Torwald föreslagit i sin motion skulle bli ganska besvärlig från administrativ synpunkt. Det är också en anledning till att utskottsmajoriteten inte tillstyrkt motionsyrkandet.

Jag skall, fru talman, nöja mig med detta och ber att få yrka avslag även på den reservationen och bifall till utskottets hemställan.

Herr TORWALD (c):

Fru talman! Jag vill gärna uttrycka min tillfredsställelse över utskottets talesmans i princip positiva inställning när det gäller att lösa dessa problem så rationellt som möjligt. Han säger att särskild avgift under 100

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Debitering och
uppbörd av
arbetsgivaravgifter,
m. m.*

Onsdagen den
11 december 1974

*Debitering och
uppbörd av
arbetsgivaravgifter,
m. m.*

kronor inte kommer att tas ut. Det är nog riktigt att det blir så efter de ändringar som nu kommer att träda i kraft. Men det tråkiga är att de företag detta gäller inte själva kan avgöra huruvida de överskrider den gränsen eller inte. En sådan befrielse innebär att de skall räkna ut hur mycket den kvarstående avgiften uppgår till och därefter om 5 procent av detta belopp är mer eller mindre än 100 kronor. Är det då mindre än 100 kronor inträder avgiftsbefrielse. Det är omöjligt för dem att räkna ut detta. Det vore mycket enklare för dem, om de visste att därest den sammanlagda lönesumman inte överstiger ett visst belopp så behöver arbetsgivaravgiften inte lämnas förrän den 15 februari.

Jag som i mer än 20 år har sysslat med att hjälpa småföretagare med deklarationer kan försäkra att de praktiskt taget aldrig har möjlighet att upprätta självdeklaration före den 1 februari – de skall själva ha kontrolluppgifter, exempelvis från jordbrukets föreningsrörelse och från andra leverantörer, uppgifter från banker osv. Man kommer därför en bra bit in i februari innan man kan börja med detta arbete. Detta gör att man som medhjälpare alltid har stora problem att hinna bli färdig ens till den 15 februari. Många gånger när man kommer till dem för att deklarera visar det sig att de blandar ihop papperen. De har först fått ett kuvert som innehåller blanketten för självdeklarationen och sedan har de fått ett kuvert med blanketten för arbetsgivaravgiften, och i de flesta fall plockar de in bägge blanketterna i samma kuvert och säger: "Här är blanketterna för självdeklarationen!" Jag tror att alla som har haft någon praktisk erfarenhet av detta arbete vet att det ofta går till så. Som taxeringsnämndsordförande i tolv år har jag också fått god erfarenhet av hur arbetet fungerar hos en lokal skattemyndighet. Jag tror mig därför kunna säga, att om bara kontrolluppgifterna lämnas in i rätt tid, har det inte någon större betydelse om dessa relativt få arbetsgivaravgifter skulle komma in något senare, eftersom de omfattande arbetsgivaravgifterna, som det verkligen är mycket arbete med att kontrollera, i alla fall inte kommer förrän i mars eller april.

Jag skall sluta detta anförande med att uttrycka min tillfredsställelse över att även utskottets majoritet uppenbarligen är av den uppfattningen, att man bör sträva efter att åstadkomma en förenkling, kanske enhetliga regler för inlämnandet av arbetsgivaravgift och självdeklaration.

Överläggningen var härmed slutad.

Punkten 1

Utskottets hemställan bifölles.

Punkten 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av herr Ringaby m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Torwald begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammarén bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 37 punkten 2 röstar ja, den det ej vill röstar nej. Vinner nej har kammarén bifallit reservationen nr 2 av herr Ringaby m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammaréns ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Torwald begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 202
Nej - 115
Avstår - 2

Punkten 3

Utskottets hemställan bifölles.

§ 6 Representation för de anställda i allmän försäkringskassas styrelse

Föredrogs socialförsäkringsutskottets betänkande nr 38 i anledning av propositionen 1974:129 i viss del samt propositionen 1974:167 angående representation för de anställda i allmän försäkringskassas styrelse, m. m. jämte motioner.

I propositionen 1974:167 hade Kungl. Maj:t (socialdepartementet) föreslagit riksdagen att anta i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL).

Såväl i propositionen 1974:129 som i propositionen 1974:167 hade föreslagits ändring i 18 kap. 20 § AFL. I sitt förevarande betänkande hade utskottet vid sin redovisning av nämnda författningsrum intagit de ändringar av paragrafen som föreslagits i båda propositionerna.

Beträffande det huvudsakliga innehållet i propositionen 1974:167 anfördes följande:

”I propositionen föreslås att två personalföreträdare jämte suppleanter skall ingå i allmän försäkringskassas styrelse. Dessa får samma ställning i styrelsen som personalföreträdarna i statlig myndighets styrelse. Dessutom föreslås vissa andra ändringar beträffande försäkringskassas styrelse. Styrelsen kommer framdeles att utgöras av ordförande och vice ordförande utsedda av regeringen, fyra av landstinget utsedda ledamöter samt två personalföreträdare utsedda av regeringen på förslag av arbets-tagarorganisation.

Propositionen innehåller vidare bl. a. förslag om befogenhet för allmän försäkringskassa att biträda kommun med vissa arbetsuppgifter. Häri-

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Representation för
de anställda i
allmän försäkrings-
kassas styrelse*

Onsdagen den
11 december 1974

*Representation för
de anställda i
allmän försäkrings-
kassas styrelse*

genom blir det möjligt för försäkringskassorna att gemensamt med kommunernas socialvård anordna s. k. servicepunkter på orter med lågt befolkningsunderlag. Slutligen föreslås vissa ändringar i bestämmelserna om prövningen av ärenden i försäkringskassornas pensionsdelegationer och försäkringsnämnder för att förkorta handläggningstiderna.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1975."

I detta sammanhang hade behandlats

dels den med anledning av propositionen 1974:167 väckta motionen 1974:1995 av herr Carlshamre (m) vari hemställts att riksdagen vid behandlingen av propositionen beslutade att personalföreträdarna i allmän försäkringskassas styrelse skulle utses av den lokala personalorganisationen i varje kassa,

dels den vid riksdagens början väckta motionen 1974:23 av herr Börjesson i Falköping (c).

Utskottet hemställde

1. beträffande behörighet att utse personalföreträdare att riksdagen med avslag på motionen 1974:1995 skulle anta den i propositionen 1974:167 föreslagna lydelsen av 18 kap. 7 § lagen om allmän försäkring,

2. beträffande representation för handikappörelsen i försäkringskassornas pensionsdelegationer att riksdagen skulle avslå motionen 1974:23,

3. beträffande författningsförslaget i övrigt att riksdagen med bifall till propositionerna 1974:129 och 1974:167 skulle anta de delar av förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring vilka inte behandlats under 1 med de ändringar att 18 kap. 1 § och övergångsbestämmelserna skulle erhålla av utskottet föreslagen lydelse. Dessa ändringar var av redaktionell art.

Reservationer hade avgivits av herrar Ringaby (m) och Fridolfsson (m) vilka ansett att utskottet under 1 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionen 1974:1995 skulle anta av reservanterna föreslagen lydelse av 18 kap. 7 § lagen om allmän försäkring.

Herr RINGABY (m):

Fru talman! Så här inför gryningen av en ny dag skall jag fatta mig mycket kort.

Betänkandet behandlar propositionen 167, i vilken föreslås ändringar av sammansättningen och utseendet beträffande försäkringskassas styrelse. De nya styrelserna skall bestå av ordförande och vice ordförande som skall utses av regeringen och fyra ledamöter som skall utses av landsting eller kommunfullmäktige där det inte finns landsting – i Stockholm skall det vara sex ledamöter – samt två personalrepresentanter som skall utses av regeringen, dock på förslag av arbetstagarorganisation.

Vi moderater anser att de två personalrepresentanterna skall utses av den lokala personalorganisationen i varje kassa, detta så mycket mer

som de enligt vad vi kan förstå skall få mycket begränsade funktioner i de nya styrelserna. Vårt förslag ligger helt i linje med LO:s, TCO:s och Försäkringsanställdas förbunds uppfattning. Vi tycker oss sålunda stå på ganska fast grund när vi yrkar bifall till den reservation som är fogad vid betänkandet.

Herr FREDRIKSSON (s):

Fru talman! Jag skall försöka fatta mig lika kort som herr Ringaby.

Vi är helt eniga beträffande detta betänkande utom på en enda punkt, nämligen på vilket sätt personalrepresentanterna skall utses. Utskottet har haft att behandla en motion som följs upp i en reservation av moderaterna i utskottet. Majoriteten avstyrker motionsyrkandet, eftersom vi tycker att det inte finns någon anledning att ändra departementschefens förslag, som innebär att samma regler skall gälla vid utseende av personalrepresentanterna i försäkringskassornas styrelser som gäller i fråga om personalföreträdare i statliga myndigheters ledning.

Jag håller med herr Ringaby om att de fackliga organisationerna bör ha ett avgörande inflytande när det gäller att utse sina representanter i styrelserna, men jag är övertygad om att det kommer de också att få. Departementschefen har nämligen sagt i propositionen att de skall ha ett avgörande inflytande och att huvudregeln bör vara att som kandidat skall föreslås någon som är anställd vid myndigheten. Jag tror därför att både herr Ringaby och personalorganisationerna kan känna sig lugna på den här punkten.

Herr Ringaby säger att han har Försäkringsanställdas förbund bakom sig. Jag är inte riktigt säker på det. När förbundet hade att ta ställning i sitt remissyttrande gällde det ett förslag om att riksförsäkringsverket skulle utse personalrepresentanterna, och det tyckte inte personalorganisationerna om. Men efter vad jag har inhämtat känner de sig inte oroliga över att regeringen formellt skall utse personalrepresentanterna, eftersom detta skall ske på förslag av arbetstagarorganisationerna.

Jag ber, fru talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr RINGABY (m):

Fru talman! Jag är ledsn, herr Fredriksson, men något avgörande inflytande i styrelserna tror jag inte att personalrepresentanterna kommer att få; det blir nog, efter vad jag kunnat utläsa ur propositionen, begränsat i huvudsak till personalfrågor.

Men det är egentligen inte det frågan gäller, utan den gäller sättet att utse dessa ledamöter. Dessa styrelser bör nog inte jämföras med andra styrelser, utan jag tycker att man skall utnyttja den lokala fackliga organisationens personkännedom och låta denna direkt utse dessa ledamöter, precis så som de anställdas organisation önskar.

Herr FREDRIKSSON (s):

Fru talman! Jag har inte yttrat mig om personalrepresentanternas inflytande i styrelserna. Vad jag sade var att organisationerna kommer

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Representation för
de anställda i
allmän försäkrings-
kassas styrelse*

att få det avgörande inflytandet när det gäller att utse de egna representanterna.

Herr Ringaby och jag har olika uppfattningar på den här punkten, och vi kan väl inte bli eniga. Jag tror emellertid att min och utskottets uppfattning i lika hög grad som herr Ringabys sammanfaller med personalorganisationens.

Herr FAGERLUND (s):

Fru talman! Eftersom jag är den som på sin tid väckte den motion som lett fram till den här propositionen och eftersom jag fortfarande är försäkringskasseanställd vill jag deklarerat att jag känner mig fullständigt nöjd med propositionen och det utskottsbetänkande som här föreligger.

Överläggningen var härmed slutad.

Punkten 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av herrar Ringaby och Fridolfsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Ringaby begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaran bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 38 punkten 1 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaran bifallit reservationen av herrar Ringaby och Fridolfsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarans ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Ringaby begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 272
Nej – 48

Punkterna 2 och 3

Kammaran biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

§ 7 Fria läromedel

Föredrogs utbildningsutskottets betänkande nr 39 med anledning av propositionen 1974:145 angående fria läromedel, m. m., jämte motion.

I propositionen 1974:145 hade Kungl. Maj:t (utbildningsdepartementet) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för tillhandahållande av fria läromedel för eleverna i grundskolan som förordats i propositionen,
2. godkänna vad som i propositionen förordats i fråga om extern klass av specialskolan,
3. medge att under innevarande budgetår statsverkets kostnader för den ersättning som skulle utgå för sådana elever i externa klasser som kom från annan kommun fick täckas med medel som anvisats under förslagsanslaget Specialskolan m. m.: Utbildningskostnader.

Enligt propositionen borde eleverna i grundskolan som gåva få centrala läromedel i den utsträckning som krävdes för en allmän överblick av det huvudsakliga innehållet i lärokursen. Bestämmelserna avsågs träda i kraft den 1 juli 1976. Vidare hade föreslagits vissa förbättringar av de kommunala villkoren i samband med anordnande av s. k. extern klass av specialskolan.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1974:1994 av herr Hermansson m. fl. (vpk) vari hemställts att riksdagen skulle

1. besluta att eleverna i grundskolan som gåvoläromedel skulle erhålla de centrala läromedel som behövdes för att kunna följa undervisningen,
2. hos regeringen hemställa om förslag angående särskild medelstilldelning till kommunerna för denna verksamhet.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen med bifall till propositionen 1974:145 och med avslag på motionen 1974:1994 yrkandet 1 godkände de riktlinjer för tillhandahållande av fria läromedel för eleverna i grundskolan som förordats i propositionen,
2. att riksdagen skulle avslå motionen 1974:1994 yrkandet 2,
3. att riksdagen godkände vad som i propositionen 1974:145 förordats i fråga om extern klass av specialskolan,
4. att riksdagen medgav att under innevarande budgetår statsverkets kostnader för den ersättning som skulle utgå för sådana elever i externa klasser som kom från annan kommun fick täckas med medel som anvisats under förslagsanslaget Specialskolan m. m.: Utbildningskostnader.

Reservation hade avgivits av fru Lantz (vpk) som ansett att utskottet under 2 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionen 1974:1994 yrkandet 2 som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad reservanten anfört om särskilt statsbidrag till centrala läromedel.

Fru LANTZ (vpk):

Fru talman! I propositionen 145 som handlar om fria läromedel sägs bl. a. att elev skall såsom gåva få centrala läromedel i den utsträckning som krävs för en allmän överblick av det huvudsakliga innehållet i lärokursen. Med den definition av "centralt läromedel" som ges på s. 6

Onsdagen den
11 december 1974

Fria läromedel

i propositionen, där det utöver "väsentliga delar utav ämnen, ämnesgrupper eller kursmoment" också talas om att förse eleverna med "instrument som hjälper dem att planera och organisera sina studier, öva färdigheter, inhämta fakta och sätta in dessa i ett meningsfullt sammanhang", har mycket stor frihet givits för olika tolkningar. Då det enligt propositionen skall åvila skolstyrelsen att avgöra om läromedel skall tillhandahållas eleverna såsom gåva eller lån, kommer resultatet med största sannolikhet att bli att tilldelandet av läromedel såsom gåva kommer att växla i hög grad från kommun till kommun. Synen på vilka och hur många läromedel i en kurs som skall anses nödvändiga för att eleven skall få en allmän överblick av det huvudsakliga innehållet i lärokursen kan bli beroende av kommunens ekonomiska möjligheter.

Målet för alla kommuners strävan skall enligt propositionen vara att såsom gåva ge centrala läromedel i den utsträckning som krävs för en allmän överblick av det huvudsakliga innehållet i lärokursen. Men bedömningen av hur många läromedel som skall ges och i vilken omfattning det skall ske åvilar helt kommunerna. Det ligger då nära till hands att misstänka att i kärva kommunalekonomiska lägen eleven i den fattiga kommunen blir missgynnad i detta avseende jämfört med eleven i den rika kommunen, eftersom kommunen i detta fall kan förmodas göra andra prioriteringar. Det vore från rättvisesynpunkt bäst om kostnaden för gåvoläromedel bestreds av statliga medel.

I motionen 1994 har vpk pekat på de nackdelar som följer av en alltför lös precisering av antalet gåvoläromedel. Elever skall oavsett bostadsort i landet vara tillförsäkrade samma standard när det gäller att såsom gåva få läromedel. Enligt vpk:s mening måste ett statligt stöd utgå för denna verksamhet, eftersom det för en kommun med begränsade ekonomiska möjligheter kan vara förenat med svårigheter att tillhandahålla eleverna erforderligt antal centrala läromedel.

Utskottet avstyrker motionen i denna del genom att hänvisa till utredningen om skolan, staten och kommunerna, som behandlar kommunalekonomiska frågor. Men vpk menar att kommunerna alldeles oavsett vad denna utredning kommer fram till måste få ekonomiskt stöd i denna fråga och att statliga medel bör utgå. Kungl.Maj:t bör därför återkomma till riksdagen med förslag om ett särskilt statsbidrag för kostnader i samband med läromedel.

Med det sagda, fru talman, ber jag att få yrka bifall till den reservation som är fogad till utbildningsutskottets betänkande nr 39.

Herr JÖNSSON i Arlöv (s):

Fru talman! Som framgår av såväl propositionen 145 som utbildningsutskottets betänkande nr 39 har frågan om fria läromedel i grundskolan varit föremål för riksdagens behandling under de senaste tre åren. Nya bestämmelser om fria läromedel skulle egentligen ha trätt i kraft vid innevarande budgetårs början, men årets vårriksdag beslöt att de gamla bestämmelserna även skulle gälla detta budgetår.

Utbildningsutskottet förutsatte emellertid att om de nya reglerna avvek från 1973 års riksdagsbeslut, skulle dessa regler underställas riksdagen. Detta har nu skett i och med denna proposition, vari också föreslås att de nya bestämmelserna skall träda i kraft först den 1 juli 1976 med hänsyn till kommunernas ekonomiska planering.

Vad gäller principerna är utskottet enhälligt i sitt yrkande om bifall till propositionen. Önskemålet i motion 1994 att eleverna i grundskolan som gåvoläromedel skall erhålla de centrala läromedel som fordras för att kunna följa undervisningen anser utskottet vara tillgodosett genom vad som sägs i propositionen, nämligen att eleverna i grundskolan bör få centrala läromedel som gåva i den utsträckning som behövs för en allmän överblick av det huvudsakliga innehållet i lärokursen.

På en punkt föreligger det emellertid en reservation. Fru Lantz har reserverat sig till förmån för förslaget i den nämnda motionens punkt 2, och hon har alldeles nyss redogjort för reservationen, där det föreslås att staten skall betala kostnaderna för dessa centrala läromedel. Utskottsmajoriteten erinrar för sin del om att de tidigare statsbidragen för detta ändamål år 1957 ersattes med högre statsbidrag till lärarlönerna. Något nytt specialdestinerat statsbidrag vill inte utskottet förorda. Svenska kommunförbundet har i sitt remissyttrande inte heller föreslagit något sådant.

Till detta kommer det som fru Lantz nyss erinrade om, nämligen att frågan om statsbidrag till kommunernas kostnader för skolväsendet nu behandlas i utredningen om skolan, staten och kommunerna. Utskottsmajoriteten finner all anledning att invänta resultatet av denna utredning innan riksdagen tar ställning till eventuellt nya regler för dessa bidrag.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen var härmed slutad.

Punkten 1

Utskottets hemställan bifölles.

Punkten 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av fru Lantz, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Lantz begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaran bifaller utbildningsutskottets hemställan i betänkandet nr 39 punkten 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaran bifallit reservationen av fru Lantz.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarans ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Lantz begärde rösträkning

Onsdagen den
11 december 1974

*Befrielse för vissa
fiskefartyg från
avgiftsskyldighet
beträffande
oljelagring*

verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 304

Nej - 15

Punkterna 3 och 4

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

§ 8 Befrielse för vissa fiskefartyg från avgiftsskyldighet beträffande oljelagring

Föredrogs jordbruksutskottets betänkande nr 48 i anledning av motion om befrielse för fiskefartyg i utrikes trafik från avgiftsskyldighet beträffande oljelagring.

Herr ÅBERG (fp):

Fru talman! Jag är mycket väl medveten om att jag borde be om ursäkt dels för att jag kommer upp så här sent, dels för att jag tar till orda i en fråga där det inte finns någon reservation. Men eftersom detta om oljelagringsavgiften är något av en följetong vill jag faktiskt den här gången uttrycka min tillfredsställelse över att jordbruksutskottet nu börjar få rätsida på frågan och börjar inse att oljelagringsavgiften är en orättvisa som drabbar yrkesfiskarna, en orättvisa som man rekommenderar vederbörande myndigheter att titta på och försöka rätta till så småningom.

Jag har inget annat yrkande än utskottets, men jag vill ändå gärna uppehålla mig ett ögonblick vid hur fiskarna ser på den här saken.

Motivet för oljelagringsavgiften är att man skall laga olja för att i händelse av ofred denna olja skall användas i vederbörande näring, i detta fall fisket. Fiskarna har alltid ansett det som en orättvisa därför att de menar att de Nordsjögående båtarna ändå icke kan användas till fiske på svenskt vatten i händelse av avspärning. Men den kanske mest vägande argumenteringen från yrkesfiskarna mot oljelagringsavgiften är att det finns en passus i bestämmelserna som säger att fartyg som används i utrikestrafik skall vara befriat från avgiften. Trots att detta står så klart och tydligt angivet har ändå inte yrkesfiskarna blivit befriade. Det har känts konstigt för dem som legat ute på Nordsjön, hundratals sjömil från hemorten, tillsammans med andra sjöfarande att tänka på att de kamrater som de passerar ute på sjön på andra typer av fartyg är befriade från oljelagringsavgiften medan fiskaren måste betala den.

Fiskarna har haft svårt att förstå och kan icke fatta varför de skall buntas ihop med exempelvis traktorförare på landbacken. Inget ont sagt om den hedervärda yrkeskåren, men nog känner en fiskare ute på Nordsjön, kanske borta vid engelska kusten eller någon annanstans, sig mer besläktad med dem som är ute på andra fartyg av olika typer än de känner släktskapen med traktorföraren på Västgötaslätten, det får man kanske förstå.

Jag vill som sagt uttrycka min glädje över att man nu börjar få rättsida på denna fråga, och jag önskar att de som arbetar med den tar ad notam vad utskottet har sagt. Jag önskar en god fortsättning med frågan för framtiden.

Överläggningen var härmed slutad.

Utskottets hemställan bifölles.

§ 9 Föredrogs civilutskottets betänkande nr 38 i anledning av propositionen 1974:170 angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 i vad avser ärende under kommundepartementets handläggning.

Utskottets hemställan bifölles.

På förslag av fru tredje vice talmannen beslöt kammarken uppskjuta behandlingen av det på föredragningslistan återstående ärendet till morgondagens sammanträde.

§ 10 Fru tredje vice talmannen meddelade att på morgondagens föredragningslista skulle näringsutskottets betänkande nr 57 uppföras närmast före skatteutskottets betänkande nr 64.

§ 11 Kammarken åtskildes kl. 0.10.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert

Nr 141

Onsdagen den
11 december 1974

*Befrielse för vissa
fiskefartyg från
avgiftsskyldighet
beträffande
oljelagring*